

W kreatywnym chaosie: o zróżnicowaniu starości na przykładzie prac społeczności deviantART.com

Klimczuk, Andrzej

Veröffentlichungsversion / Published Version

Sammelwerksbeitrag / collection article

Empfohlene Zitierung / Suggested Citation:

Klimczuk, A. (2009). W kreatywnym chaosie: o zróżnicowaniu starości na przykładzie prac społeczności deviantART.com. In . H. Jakubowska, A. Raciniewska, & Ł. Rogowski (Eds.), *Patrzac na starosc* (pp. 165-211). Poznan: Wydawnictwo Naukowe Uniw. <https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:0168-ssoar-418240>

Nutzungsbedingungen:

Dieser Text wird unter einer Free Digital Peer Publishing Licence zur Verfügung gestellt. Nähere Auskünfte zu den DiPP-Lizenzen finden Sie hier:

<http://www.dipp.nrw.de/lizenzen/dppl/service/dppl/>

Terms of use:

This document is made available under a Free Digital Peer Publishing Licence. For more Information see:

<http://www.dipp.nrw.de/lizenzen/dppl/service/dppl/>

A. Klimczuk, *W kreatywnym chaosie. O zróżnicowaniu starości na przykładzie prac społeczności deviantART.com (Inventive Chaos: Art Works of Deviantart.com Community as an Example of Ageing Diversity)*, [in:] H. Jakubowska, A. Raciniewska, Ł. Rogowski (eds.), *Patrząc na starość*, UAM, Poznań 2009, pp. 165-211.

Andrzej Klimczuk*

W kreatywnym chaosie.

O zróżnicowaniu starości na przykładzie prac społeczności deviantART.com

Wprowadzenie

W XX wieku nastąpiły przynajmniej dwie „rewolucje”: informatyczna i demograficzna. Współistnienie obu tych zjawisk ma determinować miejsce i wizerunek ludzi starych w społeczeństwach przyszłości, których zarysy są już widoczne w pierwszych latach XXI wieku.

Jednym z głównych trendów przemian informatycznych jest demokratyzacja sieci internet za sprawą serwisów społecznościowych utrzymanych w nurcie Web 2.0. Serwisy takie jak Wikipedia, MySpace i YouTube cechuje m.in.: globalna komunikacja między ich użytkownikami; uczestnictwo użytkowników w tworzeniu wyglądu witryn, ich funkcjonalności i zawartości. Według Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) prace, „treści tworzone przez użytkowników” (User-Generated Content; UGC) stron Web 2.0 i podobnego oprogramowania sieciowego (np. gier online, programów do nadawania audycji radiowych tj. podcastingu) charakteryzują się¹: (1) „potrzebą publikacji” - przedstawienia dla określonego szerokiego grona odbiorców (nie są to więc np. prywatne listy wysyłane pocztą elektroniczną); (2) „wysiłkiem kreatywnym” - wkładem własnym użytkownika w publikowaną pracę; (3) „twórczością poza życiem zawodowym” - prace stanowią przejaw działalności dobrowolnej i niekomercyjnej.

Uwolnienie pokładów aktywności i zaangażowania tysięcy ludzi na świecie w publikowanie materiałów tekstowych, muzycznych i graficznych na stronach Web 2.0 niesie za sobą wiele konsekwencji. Dla badaczy zjawisko tego „kreatywnego chaosu” oznacza przede wszystkim ogromną ilość danych, które można poddać różnym analizom. Jednakże skutki dostępu do nowych technologii są zdecydowanie bardziej złożone. Dla współczesnych społeczeństw demokratyzacja internetu niesie niekoniecznie pozytywne następstwa m.in. zanik empatii, wzrost marginalizacji i wykluczenia w dostępie do informacji oraz nowych narzędzi rozwoju gospodarczego, szum i chaos informacyjny, znoszenie struktur

---

* Uniwersytet w Białymstoku, Instytut Socjologii.

A. Klimczuk, *W kreatywnym chaosie. O zróżnicowaniu starości na przykładzie prac społeczności deviantART.com (Inventive Chaos: Art Works of Deviantart.com Community as an Example of Ageing Diversity)*, [in:] H. Jakubowska, A. Raciniewska, Ł. Rogowski (eds.), *Patrząc na starość*, UAM, Poznań 2009, pp. 165-211.

hierarchicznych, wzrost nastawienia na zysk ekonomiczny osób udostępniających w internecie rozmaite materiały i konkurencji między nimi (Na podstawie: Friedman 2006: 134-135, Postman 2001: 91-108, Rifkin 2002: 8, Siciński 1999: 20-27).

Interesujące i ważne jest określenie na ile zróżnicowany jest sposób w jaki użytkownicy nowoczesnych technologii postrzegają starość, czyli „końcowy etap w życiu człowieka rozpoczynający się wraz z osiągnięciem określanego konwencjonalnie «progu starości»” (Szatur-Jaworska 2000: 33-34). Początek starości może wyznaczać zatem wkroczenie w wiek poprodukcyjny, emerytalny. Przyjmuje się również, że starość „jest dynamicznym i synergicznym związkiem procesów biologicznych i psychicznych oraz zmian w sferze społecznej aktywności jednostki” (Tamże). Oznacza to zachodzenie przemian w wyglądzie zewnętrznym, stanie zdrowia, kondycji fizycznej i mentalnej oraz w zachowaniach i podejmowanych działaniach społecznych.

Ludzie starzy, czyli zbiór osób które w jednakowym lub zbliżonym wieku przekroczyły próg starości (Szatur-Jaworska 2000: 63), w XXI wieku zostaną postawieni wobec nowych problemów z zabezpieczeniem zdrowotnym, zabezpieczeniem socjalnym, organizacją życia na emeryturze i oceną wartości ich doświadczenia życiowego (Pędich 1999: 131-137). Można przyjąć, że na tle wszystkich tych kwestii w sposób szczególny wyróżniać będą się zmiany obyczajowe. Jak twierdzi Wojciech Pędich: „W tej komputerowej, a może nawet wirtualnej rzeczywistości trudno będzie zachować nauczycielską rolę starego człowieka jako źródła mądrości, doświadczenia i szacunku. Dotyczyć to będzie nie tylko sfery wytwórczej, sfery nauczania, ale także - jak sądzę - sfery stosunków rodzinnych i wzorców obyczajowych” (Pędich 1999: 134).

Metodyka badań

Główny problem badawczy w podjętej pracy sformułowano następująco: „Czy na podstawie treści publikowanych w ramach serwisów społecznościowych zgodnych z nurtem Web 2.0 można określić zróżnicowanie starości?”. Tym samym cały proces badawczy podporządkowano przygotowaniu interpretacji cech materiałów wizualnych związanych ze starością, a do minimum sprowadzono próby scharakteryzowania ich autorów i odbiorców. W celu rozstrzygnięcia problemu badawczego analizie poddano dane wizualne zamieszczone

---

¹ Sacha Wunsch-Vincent, Graham Vickery; *Participative Web: User-Created Content*; <http://www.oecd.org/dataoecd/57/14/38393115.pdf>; OECD 2007 [12.10.2007].

A. Klimczuk, *W kreatywnym chaosie. O zróżnicowaniu starości na przykładzie prac społeczności deviantART.com (Inventive Chaos: Art Works of Deviantart.com Community as an Example of Ageing Diversity)*, [in:] H. Jakubowska, A. Raciniewska, Ł. Rogowski (eds.), *Patrząc na starość*, UAM, Poznań 2009, pp. 165-211.

na stronach deviantART.com. O wyborze tej społeczności zadecydowało uznanie, że doskonale oddaje cechy nurtu Web 2.0 - pozwala na publiczną prezentację prac artystów i fanów szeroko pojętej sztuki (grafik, rysunków, obrazów, zdjęć itp.), jak też na ocenę tych treści, komunikację między użytkownikami, podział ról i udziału we wprowadzaniu zmian w funkcjonowaniu stron społeczności. Choć serwis ten początkowo stanowił inicjatywę oddolną i niezależną od zewnętrznych źródeł finansowania szybko stał się przedsiębiorstwem komercyjnym, które zarabia na sprzedaży powierzchni reklamowych na stronach serwisu, gadżetów związanych ze społecznością oraz prowadzeniu usług pozwalających członkom społeczności na handlowanie swoimi pracami².

Od 7 sierpnia 2000 roku do 14 października 2007 roku w ramach społeczności deviantART.com opublikowano około 43,863,916 prac różnego typu poświęconych rozmaitym zagadnieniom. W celu zawężenia obszaru badań i ilości prac poddanych właściwej analizie jakościowej przyjęto kilka założeń:

1. Posłużono się wyszukiwarką zamieszczoną na stronie deviantART.com w celu znalezienia prac powiązanych ze słowem „elderly”, które odnosi się do „ludzi którzy są starzy” (Hornby 2000: 425);
2. Ustalono, że wynik wyszukiwania na stronach deviantART.com zależy od: tytułu pracy, opisu pracy (komentarza odautorskiego) i słów kluczowych – dane te określa osoba publikująca prace. Przyjęto przy tym założenie, że warstwa wizualna pracy nie musi zgadzać się z informacjami podanymi przez autora;
3. Każda praca wizualna w ramach deviantART.com może istnieć w trzech odsłonach: małej (widoczna w wynikach wyszukiwania) oraz dużej i największej (znajdują się na stronie z pracą). Podczas przeglądania wyników wyszukiwania okazało się, że treść małej wersji pracy nie musi pokrywać się z dużą i największą. Mała wersja może być np. graficznym napisem lub symbolem serii prac zachęcającym do zobaczenia właściwej, większej wersji. Za cel przyjęto, zatem pozyskanie i zanalizowanie tylko wersji największych;
4. Spośród pozyskanych wyników z analizy „odrzucono” prace pozbawione cech wizualnych (np. wiersze) i filmy (ze względu na małą ilość dostępnych);
5. Z uwagi na problem badawczy nie uwzględniono kategoryzacji prac, którą tworzą autorzy prac podczas ich publikacji na deviantART.com. Uznano, że celem tego badania nie jest

---

² Na podstawie: *deviantART - Wikipedia*; <http://en.wikipedia.org/wiki/DeviantART> [12.10.2007]; *deviantART: where ART meets application!*; <http://www.deviantart.com/> [12.10.2007].

A. Klimczuk, *W kreatywnym chaosie. O zróżnicowaniu starości na przykładzie prac społeczności deviantART.com (Inventive Chaos: Art Works of Deviantart.com Community as an Example of Ageing Diversity)*, [in:] H. Jakubowska, A. Raciniewska, Ł. Rogowski (eds.), *Patrząc na starość*, UAM, Poznań 2009, pp. 165-211.

zrozumienie dlaczego np. w stworzonej przez użytkowników kategorii „Scraps” („Skrawki”) obok zdjęć umieszczane są rysunki i wiersze – zagadnienie to wymaga raczej odrębnej analizy zasad funkcjonowania społeczności i cech autorów prac, niż zawartości ich dzieł;

6. Uznano, że dynamiczny charakter witryny deviantART.com utrudnia analizę znajdujących się na niej danych zastanych. Prace i ich autorzy mogą nieoczekiwanie przestać istnieć w społeczności. W celu ominięcia tej przeszkody postanowiono pobrać i umieścić w archiwum domowym kopie wszystkich wyników wyszukiwania słowa „elderly”, czyli stron z informacjami o pracach oraz związanych z nimi plików graficznych z właściwymi pracami.

Kolejne etapy badania przedstawiały się następująco:

1. Zapisanie adresów podstron z wynikami wyszukiwania „elderly” (213 podstron, maksymalnie 24 odnośniki (linki) do prac na każdej podstronie);
2. Zapisanie programem FlashGet na dysku twardym komputera podstron z wynikami wyszukiwania w formacie html;
3. Zsumowanie pobranych podstron programem do archiwizacji WinRAR (użycie opcji „bez kompresji”);
4. Umieszczenie zsumowanych danych z wynikami wyszukiwania w programie tekstowym NoteTab Light;
5. „Oczyszczenie” kodu html z wynikami i przygotowanie indeksu linków do prac oraz umieszczenie go w programie Excel;
6. „Odrzucenie” linków do filmów (2 prace), animacji graficznych w formacie GIF (2 prace) i dzieł literackich (425 prac);
7. Pobranie treści stron z pracami wizualnymi (4678);
8. „Oczyszczenie” kodu html stron z pracami w celu pozyskania linków do dużych i największych wersji pracy;
9. Pobranie 9340 plików graficznych z dużymi i największymi wersjami prac;
10. Wybranie największych wersji prac (4665);
11. „Odrzucenie” spośród największych wersji prac niewyraźnych, grafik z poezją i przyrodą, grafik-odnośników do innych stron i prac pozbawionych cech ludzkiej starości (2382);
12. Poddanie właściwej analizie jakościowej 2283 plików graficznych z pracami.

A. Klimczuk, *W kreatywnym chaosie. O zróżnicowaniu starości na przykładzie prac społeczności deviantART.com (Inventive Chaos: Art Works of Deviantart.com Community as an Example of Ageing Diversity)*, [in:] H. Jakubowska, A. Raciniewska, Ł. Rogowski (eds.), *Patrzac na starość*, UAM, Poznań 2009, pp. 165-211.

Wyniki analiz empirycznych

Znaczną część badania stanowił proces subiektywnej selekcji zarchiwizowanych danych wizualnych pochodzących z serwisu deviantART.com. „Prace odrzucone” stanowiły nieco ponad połowę wszystkich materiałów wskazanych przez wyszukiwarkę strony. Uznano, że obrazy te nie miały wystarczająco wiele wspólnego z tematem ludzkiej starości i ludzi starych. „Prace wartościowe” zaś wpierw podzielono ze względu na trzy główne wymiary starości dostrzegalne w pracach społeczności deviantART.com, a następnie na mieszczące się w nich kategorie. Przyjęto, że w **wymiarze technicznym (A)** prezentacja starości zależy od perspektywy i kompozycji obrazu lub obróbki graficznej; w **wymiarze podmiotowym (B)** najważniejszy element pracy stanowi ukazanie jednostki związanej ze starością; wreszcie w **wymiarze społeczno-kulturowym (C)** starość jest powiązana z wytworami kulturowymi, działaniami społecznymi, interakcjami, zdarzeniami dotyczącymi szerszej zbiorowości oraz problemami i kwestiami społecznymi.

W opisie wyróżnionych kategorii poczyniono szerokie uogólnienia wskazując jedynie na ich najważniejsze cechy - szczegółowe przybliżenie zawartości analizowanych prac wymagałoby przygotowania odrębnej, obszernej i złożonej publikacji. Autor artykułu również w pełni zdaje sobie sprawę, że przedstawione interpretacje materiałów są tylko jednymi z możliwych. Celem niniejszego opracowania jest ukazanie nowych źródeł danych zastanych w socjologii wizualnej jakimi są serwisy społecznościowe utrzymane w nurcie Web 2.0 i prezentacja proponowanej metodologii ich badań, jak też pobudzenie czytelników do dyskusji nad zmianami wywoływanymi przez współistniejące „rewolucje” informatyczną i demograficzną oraz wskazanie kierunków potencjalnych dalszych analiz dla badaczy zainteresowanych tematyką starości, kultury wizualnej i nowych mediów.

A. Wymiar techniczny

1. **Starość fantastyczna**³ - w pracach tego typu ludzie starzy zostają ukazani w otoczeniu wielu symboli, w sytuacjach rodem z marzeń, mitów, bądź wierzeń np. łóżko w którym leży starsza pani ze swoim psem dryfuje na wodzie w kierunku huśtawek z placu zabaw; w innym

---

³ Przykładowe prace z kategorii starość fantastyczna: ~AngusMcLeod; *Drizzo - KoL*; <http://AngusMcLeod.deviantart.com/art/Drizzo-KoL-59235250> [14.10.2007]; *anubis; *The Psychopomp*; <http://anubis.deviantart.com/art/The-Psychopomp-65428857> [14.10.2007]; *Koofer; *Death*; <http://Koofer.deviantart.com/art/Death-25904075> [14.10.2007]; ~lorenthka; *Grandma*; <http://lorenthka.deviantart.com/art/Grandma-23298252> [14.10.2007]; ~nareia; *:Nachtwache:*; <http://nareia.deviantart.com/art/Nachtwache-8535545> [14.10.2007]; =TheRevolutionX; *Life: the infinite rythem*; <http://TheRevolutionX.deviantart.com/art/Life-the-infinite-rythem-66238288> [14.10.2007].

A. Klimczuk, *W kreatywnym chaosie. O zróżnicowaniu starości na przykładzie prac społeczności deviantART.com (Inventive Chaos: Art Works of Deviantart.com Community as an Example of Ageing Diversity)*, [in:] H. Jakubowska, A. Raciniewska, Ł. Rogowski (eds.), *Patrząc na starość*, UAM, Poznań 2009, pp. 165-211.

przypadku starszy pan czyta gazetę siedząc na ławce, gdy na jego kapeluszu siedzi ogromny biały motyl, a przed nim stoi młoda kobieta, która ciągnie za lejce głowę konia na wózku;

2. **Starość jako opowieść obrazkowa**⁴ - seniorzy są bohaterami historii w komiksie lub w specyficznej kompozycji różnych, choć podobnych do siebie grafik; mamy tu interakcje lub rozwój wydarzeń; np. babcia zdenerwowana plotkami za pomocą kija uczy szacunku do starszych swoją wnuczkę; w innej opowieści zaś zestawiono trzy zdjęcia starszej pani, która - jak sugerują wskazówki widocznego na ścianie zegara - powolnie pije alkohol w barze;

3. **Starość przerysowana**⁵ - praca uwypukla cechy wyglądu zewnętrznego ludzi starych i przedmioty utożsamiane z oznakami starości np. siwiznę, usta, brodę, specyficznie związane włosy, chodzik rehabilitacyjny;

4. **Starość oznaczona**⁶ - główny element pracy stanowią znaki związane z udogodnieniami dla ludzi starych lub symbole wymierzone przeciwko nim; np. znaki uprzedzające o znajdujących się w okolicy pieszych w starszym wieku, przypominające o ustępowaniu miejsca starszym w środkach lokomocji, jak też znaki zdewastowane lub poddane obróbce graficznej oraz naklejki, których nosiciel wyraźnie nie godzi się na istnienie starszych ludzi;

5. **Starość odbarwiona/dobarwiona**⁷ - prace te to poddane modyfikacji zdjęcia w których niektóre elementy zostają wyróżnione specjalnym kolorem innym od tła; kiedy indziej zaś to

---

⁴ Przykładowe prace z kategorii starość jako opowieść obrazkowa: =Alenald; *What's Ebay?*; <http://Alenald.deviantart.com/art/What-s-Ebay-37188266> [14.10.2007]; ~anni-chu; *Elderly Respect*; <http://anni-chu.deviantart.com/art/Elderly-Respect-5408554> [14.10.2007]; =hitokirivader; *Technical Billy Buddies*; <http://hitokirivader.deviantart.com/art/Technical-Billy-Buddies-27937274> [14.10.2007]; ~if-winter-ends; *the kiss*; <http://if-winter-ends.deviantart.com/art/the-kiss-40687627> [14.10.2007]; ~kwanzaa-robot; *Chapter one, page 7*; <http://kwanzaa-robot.deviantart.com/art/Chapter-one-page-7-32923117> [14.10.2007]; ~lucid-state; *the hours*; <http://lucid-state.deviantart.com/art/the-hours-50085055> [14.10.2007]; ~MisterBingley; *A Moose Dialogue*; <http://MisterBingley.deviantart.com/art/A-Moose-Dialogue-13435019> [14.10.2007].

⁵ Przykładowe prace z kategorii starość przerysowana: ~Billdrastal; *Old lady day*; <http://Billdrastal.deviantart.com/art/Old-lady-day-63019495> [14.10.2007]; ~fabioyabu; *Old couple*; <http://fabioyabu.deviantart.com/art/Old-couple-65816505> [14.10.2007]; ~kerrijane; *Glamorous Grandma*; <http://kerrijane.deviantart.com/art/Glamorous-Grandma-60364489> [14.10.2007]; ~kerrijane; *Gleeful Grandpa*; <http://kerrijane.deviantart.com/art/Gleeful-Grandpa-60364323> [14.10.2007]; ~Khylov; *win*; <http://Khylov.deviantart.com/art/Duhrwin-16769210> [14.10.2007]; ~nanasfreak; *Old Lady*; <http://nanasfreak.deviantart.com/art/Old-Lady-53773179> [14.10.2007]; ~NexusDX; *Those Lips Series 2 A*; <http://NexusDX.deviantart.com/art/Those-Lips-Series-2-A-58869484> [14.10.2007]; ~venusgospel2007; *Two Elderly Gentlefolk*; <http://venusgospel2007.deviantart.com/art/Two-Elderly-Gentlefolk-39340725> [14.10.2007].

⁶ Przykładowe prace z kategorii starość oznaczona: ~bashley07; *Road Sign*; <http://bashley07.deviantart.com/art/Road-Sign-52507816> [14.10.2007]; *bene-gesserit; *Warehousing*; <http://bene-gesserit.deviantart.com/art/Warehousing-61984641> [14.10.2007]; ~cast-shadow; *'Elderly People' Sign*; <http://cast-shadow.deviantart.com/art/Elderly-People-Sign-46499999> [14.10.2007]; ~Fille-de-la-Neige; *Weird Signs, part II*; <http://Fille-de-la-Neige.deviantart.com/art/Weird-Signs-part-II-18342355> [14.10.2007]; ~haleyhair; *05.09.08*; <http://haleyhair.deviantart.com/art/05-09-08-61883608> [14.10.2007]; ~licenced-to-Will; *Alcohol causes everything*; <http://licenced-to-Will.deviantart.com/art/Alcohol-causes-everything-13629692> [14.10.2007]; *Midnyte-Sun; *Elderly Pedestrians*; <http://Midnyte-Sun.deviantart.com/art/Elderly-Pedestrians-35302633> [14.10.2007]; ~noEYEtoCRY; *People*; <http://noEYEtoCRY.deviantart.com/art/People-63548793> [14.10.2007]; ~SpiralArchitect; *anti-elderly*; <http://SpiralArchitect.deviantart.com/art/anti-elderly-48416697> [14.10.2007].

⁷ Przykładowe prace z kategorii starość odbarwiona/dobarwiona: ~az-pro; *Out of the Sight*; <http://az-pro.deviantart.com/art/Out-of-the-Sight-66601321> [14.10.2007]; ~elphvanishes; *The tourists*; <http://elphvanishes.deviantart.com/art/The-tourists-38601453> [14.10.2007]; ~rdevill; *Time segment*; <http://rdevill.deviantart.com/art/Time-segment-20316421> [14.10.2007]; ~Singularity001; *The Elder*;

A. Klimczuk, *W kreatywnym chaosie. O zróżnicowaniu starości na przykładzie prac społeczności deviantART.com (Inventive Chaos: Art Works of Deviantart.com Community as an Example of Ageing Diversity)*, [in:] H. Jakubowska, A. Raciniewska, Ł. Rogowski (eds.), *Patrzę na starość*, UAM, Poznań 2009, pp. 165-211.

tło zostaje odbarwione i staje się szare; w ten sposób np. zaznacza się specyficzne cechy starszych ludzi, ich odrębność lub dystans dzielący ich od otoczenia np. starsi ludzie jedzący lody na ławce są szarzy, podczas gdy wszystko wokół jest kolorowe, „bardziej żywe”;

6. **Starość po obróbce**⁸ - elementy starości są uwypuklane, niwelowane, deformowane lub aranżowane do innych kompozycji; w jednym przypadku twarz starszego pana stanowi część ciała węża, w innym przeszła zabiegi odmładzające i wygląda jak po operacji plastycznej, gdzie indziej mamy symbol serca w którym mieszczą się zszyte ze sobą powykręcane twarze starszych ludzi;

7. **Starość w odbiciu**⁹ - w dwóch pracach autorzy ukazali w jaki sposób cechy starości są odbierane przez osoby z którymi są związane; starsi ludzie przyglądają się sobie w lustrze, są przerażeni, tęsknią za młodością lub z niedowierzaniem oceniają swój obecny stan;

8. **Starość względna**¹⁰ - ten sam autor lub różni autorzy przedstawiają odrębne, ale podobne do siebie pod wieloma względami prace; np. jeden członek społeczności deviantART.com zamieszcza rysunek starszego mężczyzny, inny zaś zamieszcza tą samą pracę z wyraźniejszymi kolorami; kiedy indziej jeden autor przygotowuje dwa podobne do siebie portrety tej samej starszej pani; w innym przypadku dwóch różnych autorów przygotowuje dwa różne portrety tej samej osoby;

9. **Starość kopiowalna**¹¹ - ta sama praca zostaje opublikowana przez różnych członków społeczności co często uniemożliwia ustalenie prawdziwego autora; np. zdjęcie starszego

---

<http://Singularity001.deviantart.com/art/The-Elder-16234519> [14.10.2007]; ~tessaroo2; *In her eyes*;

<http://tessaroo2.deviantart.com/art/In-her-eyes-61784181> [14.10.2007]; ~Zantonio; *The Elderly*;

<http://zantonio.deviantart.com/art/The-Elderly-8278538> [14.10.2007].

⁸ Przykładowe prace z kategorii starość po obróbce: ~a-t-e-n-i; *Old Lady*; <http://a-t-e-n-i.deviantart.com/art/Old-Lady-48226291> [14.10.2007]; ~aff1n1ty; *madness*; <http://aff1n1ty.deviantart.com/art/madness-44727357> [14.10.2007]; ~gutterSLUTT; *OldPeopleLove*; <http://gutterSLUTT.deviantart.com/art/OldPeopleLove-41125221> [14.10.2007]; ~severed-heads; *Elderly Insect*; <http://severed-heads.deviantart.com/art/Elderly-Insect-6064550> [14.10.2007]; ~SwayClarus; *My Granma*; <http://SwayClarus.deviantart.com/art/My-Granma-54273170> [14.10.2007]; ~tohubohu; *man One*; <http://tohubohu.deviantart.com/art/quot-man-quot-One-67022640> [14.10.2007].

⁹ Przykładowe prace z kategorii starość w odbiciu: ~Snowflake-ske; *storyboard commercial*; <http://hdandseek.deviantart.com/art/change-41269943> [14.10.2007]; ~hdandseek; *change*; <http://Snowflake-ske.deviantart.com/art/storyboard-commercial-26444766> [14.10.2007].

¹⁰ Przykładowe prace z kategorii starość względna: ~deathtoll1912; *Distant memories*; <http://deathtoll1912.deviantart.com/art/Distant-memories-41031697> [14.10.2007]; ~Pastel-Samurai; *Ageing gracefully*; <http://Pastel-Samurai.deviantart.com/art/Ageing-gracefully-59661541> [14.10.2007]; ~peachy-pebbles; *Violet portrait 2*; <http://peachy-pebbles.deviantart.com/art/Violet-portrait-2-43440333> [14.10.2007]; ~peachy-pebbles; *violet portrait*; <http://peachy-pebbles.deviantart.com/art/violet-portrait-43378903> [14.10.2007]; ~shimmyhunnyshimmy; *Distant Memories*; <http://shimmyhunnyshimmy.deviantart.com/art/Distant-Memories-54790581> [14.10.2007]; ~shinkei-dantei; *Age*; <http://shinkei-dantei.deviantart.com/art/Age-45444729> [14.10.2007].

¹¹ Przykładowe prace z kategorii starość kopiowalna: ~ballarat; *Old people dont bite*; <http://ballarat.deviantart.com/art/Old-people-dont-bite-42467774> [14.10.2007]; ~Monocolour-photos; *living in the past*; <http://Monocolour-photos.deviantart.com/art/living-in-the-past-32817661> [14.10.2007]; ~sherikte; *living in the past*; <http://sherikte.deviantart.com/art/living-in-the-past-30643949> [14.10.2007]; *THATGUYWHODRAWS; *Old People dont Bite*; <http://THATGUYWHODRAWS.deviantart.com/art/Old-People-dont-Bite-38030941> [14.10.2007].

A. Klimczuk, *W kreatywnym chaosie. O zróżnicowaniu starości na przykładzie prac społeczności deviantART.com (Inventive Chaos: Art Works of Deviantart.com Community as an Example of Ageing Diversity)*, [in:] H. Jakubowska, A. Raciniewska, Ł. Rogowski (eds.), *Patrzac na starość*, UAM, Poznań 2009, pp. 165-211.

pana z ciemnymi okularami i z papierosem w ustach, obok którego znajduje się napis „We are not zombies” („Nie jesteśmy żywymi trupami”) zostało opublikowane przez dwóch autorów prawdziwego można rozpoznać tylko dzięki temu, że praca została podpisana napisem znajdującym się w warstwie wizualnej;

10. **Starość medialna**¹² - niewielką część prac stanowiły screenshots tj. „złapane ekrany” pochodzące z gier wideo, bądź filmów; obrazy te sugerują, że obecność cech starości i starszych ludzi można dostrzec też w innych środkach przekazu niż sieć internet;

11. **Starość niedokończona**¹³ - pośród prac tego typu znajdują się głównie szkice i rysunki; na obrazach widoczne są jedynie rysy cech wyglądu specyficznego dla starszych ludzi, rysy które z jakiegoś powodu są ważniejsze niż elementy niewidoczne; autor np. ukazuje tylko pół twarzy lub przedstawia twarz, ale bez jej „zakończenia” szyją, czołem lub włosami;

12. **Starość przy portrecie**¹⁴ - autorzy czterech prac ukazali starszych ludzi obok portretów, trzymają je w swoich rękach lub siedzą obok nich; można domyślić się że osoby te chcą nam zaprezentować swój dawny wygląd i być może kojarzące się z nim cechy lub osoby z którymi są, bądź były w jakiś sposób związane;

13. **Starość przysłonięta**¹⁵ - w dziełach tych z jakiegoś powodu ludzie starzy są ukryci, znajdują się pod innymi obiektami, są przysłonięci, niedostrzegalni, zasłonięci lub sami chcą być niewidoczni; np. twarz sfotografowanego dziadka jest przysłonięta liśćmi, oczy babci zostają czymś zasłonięte; kiedy indziej na pierwszym planie widać statuetkę, a w tle można dostrzec starszego pana; w innym przypadku staruszką zasłania część swojej twarzy maską;

---

¹² Przykładowe prace z kategorii starość medialna: ~crystal-the-demon; *Another Xehanort*; <http://crystal-the-demon.deviantart.com/art/Another-Xehanort-66335563> [14.10.2007]; ~lessthangreat; *Elderly Love*; <http://lessthangreat.deviantart.com/art/Elderly-Love-38747243> [14.10.2007]; ~Officer-1BDI; *Sims 2 Jark Shirt Pack*; <http://Officer-1BDI.deviantart.com/art/Sims-2-Jark-Shirt-Pack-21431404> [14.10.2007].

¹³ Przykładowe prace z kategorii starość niedokończona: ~battywolf; *I don't quite feel whole...*; <http://battywolf.deviantart.com/art/I-don-t-quite-feel-whole-32725689> [14.10.2007]; ~Dakeyras666; *Old Man 2*; <http://Dakeyras666.deviantart.com/art/Old-Man-2-50420741> [14.10.2007]; *Littleladychild; *Old Man Squid*; <http://Littleladychild.deviantart.com/art/Old-Man-Squid-46259903> [14.10.2007]; =LittleOutrage; *her face*; <http://LittleOutrage.deviantart.com/art/her-face-55561430> [14.10.2007]; ~Miss-Hart; *WIP - Neil Young*; <http://Miss-Hart.deviantart.com/art/WIP-Neil-Young-28216733> [14.10.2007].

¹⁴ Przykładowe prace z kategorii starość przy portrecie: ~kenziegunn; *all my friends*; <http://kenziegunn.deviantart.com/art/all-my-friends-38034880> [14.10.2007]; ~Pistol-Whipped-Sar; *Aged mind, fine like old wine*; <http://Pistol-Whipped-Sar.deviantart.com/art/Aged-mind-fine-like-old-wine-14251077> [14.10.2007]; ~Roel9; *My Great Aunt*; <http://Roel9.deviantart.com/art/My-Great-Aunt-61278971> [14.10.2007]; ~Yumello; *Maryam*; <http://Yumello.deviantart.com/art/Maryam-58543095> [14.10.2007].

¹⁵ Przykładowe prace z kategorii starość przysłonięta: *BlueEyesBlackTears; *An in Depth Discussion*; <http://BlueEyesBlackTears.deviantart.com/art/An-in-Depth-Discussion-55335541> [14.10.2007]; ~firelioness06; *Front and Back*; <http://firelioness06.deviantart.com/art/Front-and-Back-62949643> [14.10.2007]; ~mountine; *headless wanderer*; <http://mountine.deviantart.com/art/headless-wanderer-42119349> [14.10.2007]; *oscar-d64; *still smiling*; <http://oscar-d64.deviantart.com/art/still-smiling-65066672> [14.10.2007]; ~shehopes; *the mask*; <http://shehopes.deviantart.com/art/the-mask-54753202> [14.10.2007].

A. Klimczuk, *W kreatywnym chaosie. O różnicowaniu starości na przykładzie prac społeczności deviantART.com (Inventive Chaos: Art Works of Deviantart.com Community as an Example of Ageing Diversity)*, [in:] H. Jakubowska, A. Raciniewska, Ł. Rogowski (eds.), *Patrząc na starość*, UAM, Poznań 2009, pp. 165-211.

14. **Starość pozowana**¹⁶ - wiele prac stanowiły pozowane zdjęcia starszych ludzi z wyraźnie dostrzegalnymi elementami tła lub z rozmytym tłem; możemy jedynie domyślić się że osoby które znajdują się na fotografiach zostały raczej uprzedzone o akcie uchwycenia ich postawy, sylwetki w taki a nie inny sposób; ogromne zróżnicowanie prac tego typu sugeruje konieczność pogłębienia analizy pojedynczych przypadków;

15. **Starość tuż obok**¹⁷ - w wielu pracach cechy starości lub ludzie starzy zostają ukazani w zestawieniu z innymi obiektami lub postaciami choć wydaje się że poszczególne elementy można było ukazać zupełnie oddzielnie; starość zostaje z jakiegoś powodu pokazana przy innych tematach – autor np. zestawia obok siebie różne wiekiem pary mężczyzn i kobiet lub stara się zmieścić w jednym miejscu jak najwięcej szkiców różnych postaci i obiektów;

16. **Starość w odcinkach**¹⁸ - do tej kategorii zakwalifikowane zostały serie zdjęć zrobionych przez jednego autora, które ukazują te same postacie lub obiekty z różnych perspektyw lub w różnych miejscach; np. członek społeczności posługujący się pseudonimem MsCrys opublikował cykl zdjęć tej samej pary starszusków, na każdej fotografii osoby te znajdują się w innym miejscu, ale za każdym razem były fotografowane zza pleców;

17. **Starość w ulotce**¹⁹ - pośród znalezionych materiałów znajdowały się też kopie projektów ulotek, informatorów i instrukcji; często prace te nie stanowiły poważnych druków, lecz

---

¹⁶ Przykładowe prace z kategorii starość pozowana: *bevels; *Years*; <http://bevels.deviantart.com/art/Years-34590635> [14.10.2007]; ~glitteryblackrose; *Ruby*; <http://glitteryblackrose.deviantart.com/art/Ruby-8630200> [14.10.2007]; ^rhaphouldize; *the gentleman*; <http://rhaphouldize.deviantart.com/art/the-gentleman-61574934> [14.10.2007]; ~95101; *Apple farmer*; <http://95101.deviantart.com/art/Apple-farmer-42477589> [14.10.2007]; ~Bad-Jacque; *Untitled2*; <http://Bad-Jacque.deviantart.com/art/Untitled2-36470742> [14.10.2007]; ~Nikscat; *Bow Tie*; <http://Nikscat.deviantart.com/art/Bow-Tie-21717260> [14.10.2007]; ~omeba; *96 Years Young*; <http://omeba.deviantart.com/art/96-Years-Young-55281250> [14.10.2007].

¹⁷ Przykładowe prace z kategorii starość tuż obok: ~Akogare; *Random Sketch-es 4*; <http://Akogare.deviantart.com/art/Random-Sketch-es-4-49265128> [14.10.2007]; *andrewk; *Jack Magic Main Cast*; <http://andrewk.deviantart.com/art/Jack-Magic-Main-Cast-26647553> [14.10.2007]; ~DrBaghead; *Background Characters 5 of 7*; <http://DrBaghead.deviantart.com/art/Background-Characters-5-of-7-66028351> [14.10.2007]; ~RARE-Kids-AB; *September Doodles 01*; <http://RARE-Kids-AB.deviantart.com/art/September-Doodles-01-40033570> [14.10.2007]; ~Sazee; *What has love become?*; <http://Sazee.deviantart.com/art/What-has-love-become-53195969> [14.10.2007].

¹⁸ Przykładowe prace z kategorii starość w odcinkach: ~kooyouliang; *shanghai elderly 2*; <http://kooyouliang.deviantart.com/art/shanghai-elderly-2-46064709> [14.10.2007]; ~kooyouliang; *shanghai elderly*; <http://kooyouliang.deviantart.com/art/shanghai-elderly-46064591> [14.10.2007]; *MsCrys; *Timeless Love 2*; <http://MsCrys.deviantart.com/art/Timeless-Love-2-65329165> [14.10.2007]; *MsCrys; *Timeless Love...*; <http://MsCrys.deviantart.com/art/Timeless-Love-65458853> [14.10.2007]; ~mydogcanfly; *The old lady 2*; <http://mydogcanfly.deviantart.com/art/The-old-lady-2-24305503> [14.10.2007]; ~mydogcanfly; *The old lady 3*; <http://mydogcanfly.deviantart.com/art/The-old-lady-3-24305603> [14.10.2007]; ~TheShelledOne; *Elderly couple statue 1*; <http://TheShelledOne.deviantart.com/art/Elderly-couple-statue-1-25661181> [14.10.2007]; ~TheShelledOne; *Elderly Couple Statue 2*; <http://TheShelledOne.deviantart.com/art/Elderly-Couple-Statue-2-25661524> [14.10.2007].

¹⁹ Przykładowe prace z kategorii starość w ulotce: =ameinias; *standing up straight*; <http://ameinias.deviantart.com/art/standing-up-straight-57207691> [14.10.2007]; ~c-ko; *Date Rape Project 3*; <http://c-ko.deviantart.com/art/Date-Rape-Project-3-13115405> [14.10.2007]; ~DimaRuh; *Scams*; <http://DimaRuh.deviantart.com/art/Scams-19828952> [14.10.2007]; ~hayleyb28; *Age Concern Direct Mail 2*; <http://hayleyb28.deviantart.com/art/Age-Concern-Direct-Mail-2-36553884> [14.10.2007]; ~lokiducks; *The Senile Seniors*; <http://lokiducks.deviantart.com/art/The-Senile-Seniors-7477104> [14.10.2007]; ~TrishTrumpet; *Page Layout*; <http://TrishTrumpet.deviantart.com/art/Page-Layout-35729191> [14.10.2007].

A. Klimczuk, *W kreatywnym chaosie. O zróżnicowaniu starości na przykładzie prac społeczności deviantART.com (Inventive Chaos: Art Works of Deviantart.com Community as an Example of Ageing Diversity)*, [in:] H. Jakubowska, A. Raciniewska, Ł. Rogowski (eds.), *Patrzę na starość*, UAM, Poznań 2009, pp. 165-211.

pewną formę ich parodii np. grafika stanowiąca „poradnik wyprostowanego stania dla czupiradeł”, którymi - jak sugeruje rysunek - są starsze kobiety;

18. **Starość wypisana na twarzy, rękach lub stopach**²⁰ - niezwykle popularną kategorią prac związanych ze starością okazały się rysunki, malowidła i zdjęcia skupiające się na ukazaniu samych twarzy ludzi starych i różnorodności wyrażanych przez nie emocji, najczęściej prace takie to portrety lub profile pojedynczych osób bądź par; często cechy starości sugerują prace przedstawiające kończyny starszych osób – najczęściej ręce i dłonie, rzadziej nogi i stopy;

19. **Starość złapana**²¹ - część znajdujących się pośród prac zdjęć opublikowanych przez członków społeczności prezentuje starsze osoby, które zostały sfotografowane z ukrycia, w sposób nagły tak jak gdyby autor bał się lub nie chciał podejść bliżej, ewentualnie jak gdyby śledził obiekty swojego zainteresowania lub - przeciwnie - zdołał je uchwycić zupełnie przypadkowo np. gdy próbował zagospodarować nudne oczekiwanie na spotkanie z kimś zabawą z aparatem.

B. Wymiar podmiotowy

1. **Humanoidy**²² - postacie fantastyczne, bądź baśniowe często w pracach społeczności deviantART.com nabierają cech ludzkiej starości; mamy tu np. podstarzałych orków,

²⁰ Przykładowe prace z kategorii starość wypisana na twarzy, rękach lub stopach: ~Iktome; *50th Wedding Anniversary*; <http://Iktome.deviantart.com/art/50th-Wedding-Anniversary-33515379> [14.10.2007]; ~itsinthemovement; *her daily journey.*; <http://itsinthemovement.deviantart.com/art/her-daily-journey-53236479> [14.10.2007]; ~maybeinlegoland; *The old Russian Story Tellers*; <http://maybeinlegoland.deviantart.com/art/The-old-Russian-Story-Tellers-64706639> [14.10.2007]; ~PreyingDantis; *Grandparents*; <http://PreyingDantis.deviantart.com/art/Grandparents-13456832> [14.10.2007]; ~Princess-Stephanie; *Marriage it Does Last*; <http://Princess-Stephanie.deviantart.com/art/Marriage-it-Does-Last-54313516> [14.10.2007]; ~recklesslibertine; *One Life's Story*; <http://recklesslibertine.deviantart.com/art/One-Life-s-Story-28252952> [14.10.2007]; ~rhapsoudize; *of determination*; <http://rhapsoudize.deviantart.com/art/of-determination-58490417> [14.10.2007]; ~selderaya; *Portrait of an elderly man*; <http://selderaya.deviantart.com/art/Portrait-of-an-elderly-man-42338714> [14.10.2007]; ~standard-class; *smiles don't age.*; <http://standard-class.deviantart.com/art/smiles-don-t-age-56041698> [14.10.2007]; ~TasmanianTiger; *OLD DANCING HAPPY ALFRED*; <http://TasmanianTiger.deviantart.com/art/OLD-DANCING-HAPPY-ALFRED-66449179> [14.10.2007]; ~thooperman; *refugee feet*; <http://thooperman.deviantart.com/art/refugee-feet-15373517> [14.10.2007]; ~xbopeepx; *Growing Pains*; <http://xbopeepx.deviantart.com/art/Growing-Pains-62177887> [14.10.2007].

²¹ Przykładowe prace z kategorii starość złapana: ~exasperate; *dwarfed*; <http://exasperate.deviantart.com/art/dwarfed-29938210> [14.10.2007]; ~Fathomous; *Searching for light*; <http://Fathomous.deviantart.com/art/Searching-for-light-31801370> [14.10.2007]; ~nikayla45; *Paper thin*; <http://nikayla45.deviantart.com/art/Paper-thin-19575526> [14.10.2007]; ~NuLux; *Nevada Heat, Refined Taste*; <http://NuLux.deviantart.com/art/Nevada-Heat-Refined-Taste-36566536> [14.10.2007]; ~Smetter; *Galena, KS*; <http://Smetter.deviantart.com/art/Galena-KS-59178071> [14.10.2007]; ~tikideputy; *the way*; <http://tikideputy.deviantart.com/art/the-way-30833969> [14.10.2007]; ~v1ntage; *The Stars and Stripes*; <http://v1ntage.deviantart.com/art/The-Stars-and-Stripes-37018046> [14.10.2007].

²² Przykładowe prace z kategorii humanoidy: ~Autumnchild; *The scarred veteran*; <http://Autumnchild.deviantart.com/art/The-scarred-veteran-40868383> [14.10.2007]; ~Chaps7; *Elderly Elephant*; <http://Chaps7.deviantart.com/art/Elderly-Elephant-24963117> [14.10.2007]; ~liberation1945; *Elijah - Smile*; <http://liberation1945.deviantart.com/art/Elijah-Smile-49547372> [14.10.2007]; ~mickmoart; *Screw You*; <http://mickmoart.deviantart.com/art/Screw-You-48297397> [14.10.2007]; ~mousekretopia; *Its Grandpa Ghost*; <http://mousekretopia.deviantart.com/art/Its-Grandpa-Ghost-2360035> [14.10.2007]; ~neptunalnoc; *surprised by an elderly man-fr*; <http://neptunalnoc.deviantart.com/art/surprised-by-an-elderly-man-fr-40127977> [14.10.2007]; ~Reymonkey; *Time's Librarian*; <http://Reymonkey.deviantart.com/art/Time-s-Librarian-24737591> [14.10.2007]; ~shelvis; *mummu*;

A. Klimczuk, *W kreatywnym chaosie. O zróżnicowaniu starości na przykładzie prac społeczności deviantART.com (Inventive Chaos: Art Works of Deviantart.com Community as an Example of Ageing Diversity)*, [in:] H. Jakubowska, A. Raciniewska, Ł. Rogowski (eds.), *Patrzac na starość*, UAM, Poznań 2009, pp. 165-211.

jaszczurki, wilki, duchy, słonie, zombie itp. postacie które do złudzenia przypominają ludzi; po samym wyglądzie trudno jednak stwierdzić czy cechy ich starości są w jakiś sposób związane z ludzką starością;

2. **Przebierańcy**²³ - wśród prac znalazły się zdjęcia postaci przebranych za ludzi pochodzących z innych grup wiekowych; przeważnie były to osoby młodsze wiekiem, które w wyniku gruntownych zabiegów bądź charakteryzacji nabrały cech ludzi starych; w przypadku jednej pracy plastycznej zaś dziadek został przebrany za baletnicę;

3. **Nadzy/roznegliżowani**²⁴ - niezmiernie rzadko prace podejmują temat cielesności ludzi starych; wyjątki te łączą nagość ze znanymi fikcyjnymi postaciami (np. Świętym Mikołajem) i specyficznymi rolami społecznymi lub zawodami (np. pracą modelki), kiedy indziej ukazują piękno starszego ciała lub jego brzydotę;

4. **Znani**²⁵ - w pracach społeczności postacie powszechnie znanych ludzi starych były przedstawiane przeważnie w ujęciach portretowych; nieliczne prace akcentowały specyfikę ról jakie pełnią lub pełnili za życia - autorzy wyraźnie zakładają, że odbiorca wie kim jest postać np. Alberta Einsteina, szejka Ahmeda Jassina, Anthony'ego Hopkinsa, Borysa Jelcyna;

5. **Postarzeni**²⁶ - prace przedstawiające postacie „postarzone” akcentują silne zestawienie cech ludzkiej młodości i starości; np. twarz mężczyzny w połowie należy do osoby młodej, w połowie do osoby starej; w innym przypadku mamy ciało kobiety w połowie młode, w

---

<http://shelvis.deviantart.com/art/mummu-2615710> [14.10.2007]; ~ursulav; *The Old Battleaxe*;

<http://ursulav.deviantart.com/art/The-Old-Battleaxe-17164865> [14.10.2007].

²³ Przykładowe prace z kategorii przebierańcy: ~expressiveelf; *elderly never suffer dementia*;

<http://expressiveelf.deviantart.com/art/elderly-never-suffer-dementia-28836174> [14.10.2007]; *Faerie-Blood; *Old Timer*;

<http://Faerie-Blood.deviantart.com/art/Old-Timer-49695248> [14.10.2007]; ~gwarmor13; *Grumpy Old Men*;

<http://gwarmor13.deviantart.com/art/Grumpy-Old-Men-25983077> [14.10.2007]; ~HikaruChan4ever; *AKON 18 - Cosplayer*

03; <http://HikaruChan4ever.deviantart.com/art/AKON-18-Cosplayer-03-57098615> [14.10.2007]; ~Lady-Mad-Hatter; *Lights,*

camera, my face itches; <http://Lady-Mad-Hatter.deviantart.com/art/Lights-camera-my-face-itches-36479750> [14.10.2007].

²⁴ Przykładowe prace z kategorii nadzy/roznegliżowani: *bedpan3; *Pin Up 04*; <http://bedpan3.deviantart.com/art/Pin-Up-04-31971773> [14.10.2007]; ~celticgirl; *What These Eyes Have Seen*; <http://celticgirl.deviantart.com/art/What-These-Eyes-Have-Seen-26526310> [14.10.2007]; *Eclectia; *Elder*; <http://Eclectia.deviantart.com/art/Elder-60483291> [14.10.2007]; ~hertubise; *J*

as an Old Man; <http://hertubise.deviantart.com/art/J-as-an-Old-Man-55835815> [14.10.2007]; ~LeahScott; *Beautiful Elderly*

female Model; <http://LeahScott.deviantart.com/art/Beautiful-Elderly-female-Model-39255137> [14.10.2007]; *rawjawbone;

charcoal fig 7; <http://rawjawbone.deviantart.com/art/charcoal-fig-7-41445648> [14.10.2007]; ~trickypink; *Nude Santa 2*;

<http://trickypink.deviantart.com/art/Nude-Santa-2-27058432> [14.10.2007].

²⁵ Przykładowe prace z kategorii znani: ~artstuck; *Sheikh Ahmed Yassin*; <http://artstuck.deviantart.com/art/Sheikh-Ahmed-Yassin-60004820> [14.10.2007]; ~Escherichia-Coli; *All Hail Yeltsin*; <http://Escherichia-Coli.deviantart.com/art/All-Hail-Yeltsin-13405658> [14.10.2007]; ~horrorvacui; *Hopkins*; <http://horrorvacui.deviantart.com/art/Hopkins-31690120>

[14.10.2007]; ~LordJay; *The Master*; <http://lordjay.deviantart.com/art/The-Master-23716163> [14.10.2007].

²⁶ Przykładowe prace z kategorii postarzeni: ~Airick; *Forever Young*; <http://Airick.deviantart.com/art/Forever-Young-33450960> [14.10.2007]; ~Alcaeariel; *Fighting Time*; <http://Alcaeariel.deviantart.com/art/Fighting-Time-16359621>

[14.10.2007]; ~HotTopicMan83; *Old me.*; <http://HotTopicMan83.deviantart.com/art/Old-me-4087378> [14.10.2007];

~SleepingInsomniac19; *Josh is old*; <http://SleepingInsomniac19.deviantart.com/art/Josh-is-old-55347247> [14.10.2007];

~sunburntchaos; *Me, Myself and I - 4*; <http://sunburntchaos.deviantart.com/art/Me-Myself-and-I-4-54913683> [14.10.2007];

~undivineintervention; *Two worlds*; <http://undivineintervention.deviantart.com/art/Two-worlds-48472584> [14.10.2007].

A. Klimczuk, *W kreatywnym chaosie. O zróżnicowaniu starości na przykładzie prac społeczności deviantART.com (Inventive Chaos: Art Works of Deviantart.com Community as an Example of Ageing Diversity)*, [in:] H. Jakubowska, A. Raciniewska, Ł. Rogowski (eds.), *Patrząc na starość*, UAM, Poznań 2009, pp. 165-211.

połowie zestarzałe; inna praca przedstawia starszą kobietę dotykającą okna w którym znajduje się jej zdecydowanie młodsze odbicie;

6. **Eleganccy**²⁷ - nieliczne grafiki i zdjęcia ukazują starsze osoby, głównie kobiety które dbają o swój wygląd zupełnie tak jak gdyby był przejawem ich bogactwa, pochodzenia, częścią roli którą odgrywają, bądź wyznacznikiem ich statusu, ewentualnie czymś co pozwala im na utrzymanie lub pozyskanie szacunku i aprobaty niejako „w oczach innych”;

7. **Honorowi**²⁸ - tylko kilka spośród prac ukazywało starszych ludzi jako tych którzy są przebrani w specyficzne uniformy; na pracach tych starsi mężczyźni zostali przedstawieni w mundurach wojskowych co może sugerować, że niegdyś byli w armii i nadal identyfikują się z jej funkcjami i wartościami takimi jak chociażby patriotyzm;

8. **Uformowani**²⁹ - pośród zebranych materiałów znalazły się zdjęcia dokumentujące dzieła sztuki przedstawiające starszych ludzi jako posągi, popiersia i lalki; figury te zostały wykonane z różnych materiałów i przy zastosowaniu różnych technik; pojawiły się też prace o charakterze wirtualnym, niematerialnym - modele starszych ludzi pochodzące z programów do komputerowego tworzenia grafiki trójwymiarowej;

9. **Użytkownicy**³⁰ - starsi ludzie nierzadko są ukazywani jako osoby korzystające z rozmaitych urządzeń i gadżetów; w zebranych pracach takimi typowymi przedmiotami były: gazety, książki, maskotki, pluszowe misie, laski, chodziki, torebki, parasolki, lupy, cygara i

²⁷ Przykładowe prace z kategorii eleganccy: ~catfat; *The Goods*; <http://catfat.deviantart.com/art/The-Goods-16445943> [14.10.2007]; *karoheemd; *Wise Advice*; <http://karoheemd.deviantart.com/art/Wise-Advice-40183933> [14.10.2007]; ~Sukeile; *Opera singer*; <http://Sukeile.deviantart.com/art/Opera-singer-36448001> [14.10.2007]; ~XStraightEdgeX23; *Grandmother*; <http://XStraightEdgeX23.deviantart.com/art/Grandmother-32276053> [14.10.2007].

²⁸ Przykładowe prace z kategorii honorowi: ~Chriskasurak; *GFC R Amr Xanary Deschner 4th.*; <http://Chriskasurak.deviantart.com/art/GFC-R-Amr-Xanary-Deschner-4th-52456224> [14.10.2007]; =FantasyStock; *Army Chief Warrant Officer 2*; <http://FantasyStock.deviantart.com/art/Army-Chief-Warrant-Officer-2-57134780> [14.10.2007]; *MyLadyLiesWaiting; *Long Time Passing*; <http://MyLadyLiesWaiting.deviantart.com/art/Long-Time-Passing-21882428> [14.10.2007].

²⁹ Przykładowe prace z kategorii uformowani: ~5-design; *Elderly Man*; <http://5-design.deviantart.com/art/Elderly-Man-24444337> [14.10.2007]; =AGenericWolf; *Its a Small World...*; <http://AGenericWolf.deviantart.com/art/Its-a-Small-World-16494173> [14.10.2007]; ~BungZ; *fritz has gas*; <http://BungZ.deviantart.com/art/fritz-has-gas-49190975> [14.10.2007]; *FilmThis; *Farmer of Old*; <http://FilmThis.deviantart.com/art/Farmer-of-Old-42962841> [14.10.2007]; ~inthenameofbooga; *Bust of an Elderly Man*; <http://inthenameofbooga.deviantart.com/art/Bust-of-an-Elderly-Man-25711284> [14.10.2007]; *mOrpheus; *Old Man Turned Warrior*; <http://mOrpheus.deviantart.com/art/Old-Man-Turned-Warrior-15065405> [14.10.2007].

³⁰ Przykładowe prace z kategorii użytkownicy: ~IanEllis; *The Old Man II*; <http://IanEllis.deviantart.com/art/The-Old-Man-II-13041138> [14.10.2007]; ~kiss-me-empty; *Elderly Wisdom*; <http://kiss-me-empty.deviantart.com/art/Elderly-Wisdom-29077106> [14.10.2007]; ~llrphotography; *Vision of the elderly*; <http://llrphotography.deviantart.com/art/Vision-of-the-elderly-62105372> [14.10.2007]; ~norganmorr; *I will never age*; <http://norganmorr.deviantart.com/art/I-will-never-age-52393463> [14.10.2007]; ~priznit; *Morning Shave*; <http://priznit.deviantart.com/art/Morning-Shave-63170457> [14.10.2007]; ~shiOn; *Old People and Mobiles*; <http://shiOn.deviantart.com/art/Old-People-and-Mobiles-58681027> [14.10.2007]; *SilentWisdom; *Surprise. Happy Graduation.*; <http://SilentWisdom.deviantart.com/art/Surprise-Happy-Graduation-19053837> [14.10.2007]; ~xboeepx; *Hold on Tight*; <http://xboeepx.deviantart.com/art/Hold-on-Tight-62179037> [14.10.2007]; ~Zaqari; *Aid*; <http://Zaqari.deviantart.com/art/Aid-53603567> [14.10.2007]; ~Zaqari; *Rampant Horse St. V*; <http://Zaqari.deviantart.com/art/Rampant-Horse-St-V-57401500> [14.10.2007].

A. Klimczuk, *W kreatywnym chaosie. O zróżnicowaniu starości na przykładzie prac społeczności deviantART.com (Inventive Chaos: Art Works of Deviantart.com Community as an Example of Ageing Diversity)*, [in:] H. Jakubowska, A. Raciniewska, Ł. Rogowski (eds.), *Patrzę na starość*, UAM, Poznań 2009, pp. 165-211.

papierosy; wyjątki stanowiły: zestawy do makijażu, maszynki do golenia, aparaty fotograficzne, telefony, komputery, telewizory, aparaty słuchowe;

10. **Wyczekujący**³¹ - starsze osoby w zasadzie nie są przedstawiane jako te którym się śpieszy, jako osoby które nie mają czasu na załatwienie spraw lub wykonanie jakiś czynności; w nielicznych pracach da się zauważyć ich swoiste zatrzymanie w miejscu; możemy jedynie domyślać się że oczekują na coś np. na spotkanie z kimś, autobus lub inny środek transportu;

11. **Konsumenci**³² - seniorzy pojawiają się w sklepach, robią zakupy, często wyglądają przy tym na zagubionych pośród przepełnionych towarami półek, bądź na zmęczonych pchaniem wózków lub niesieniem torebek z zakupami; na wielu pracach widać jak korzystają z zakupionych dóbr - najczęściej są to produkty spożywcze bądź leki, które spożywają raczej w samotności i zamknięciu, niż pośród innych ludzi i poza miejscem zamieszkania;

12. **Obserwatorzy**³³ - często na zdjęciach starsi ludzie zdają się przyjmować role tylko i wyłącznie biernych obserwatorów świata; np. przyglądają się zmieniającemu się otoczeniu wyglądając zza szyb, z okien i balkonów lub stojąc bądź siedząc gdzieś na zewnątrz - na ławce lub przy ogrodzeniu; może się wydawać że nie mają już sił, potrzeby lub przekonania do uczestnictwa w czynnościach, którymi zajmuje się ich otoczenie;

13. **Ludzie starzy z dziećmi**³⁴ - nierzadko starsi ludzie zostają uchwyceni jako ci którzy cieszą się z wnuków, bądź dzieci którymi się opiekują; kiedy indziej uczą młodszych czegoś,

³¹ Przykładowe prace z kategorii wyczekujący: ~bccgojury; *Emmy*; <http://bccgojury.deviantart.com/art/Emmy-45792016> [14.10.2007]; ~equuleus; *Watching Time*; <http://equuleus.deviantart.com/art/Watching-Time-22426009> [14.10.2007]; *tfavretto; *Heading Home*; <http://tfavretto.deviantart.com/art/Heading-Home-40687199> [14.10.2007].

³² Przykładowe prace z kategorii konsumenci: ~airwings; *As the time goes by...*; <http://airwings.deviantart.com/art/As-the-time-goes-by-66385020> [14.10.2007]; ~CatarinaCardoso; *Let's pretend*; <http://CatarinaCardoso.deviantart.com/art/Let-s-pretend-50226944> [14.10.2007]; ~conefloweradams; *Older People and Ice Cream*; <http://conefloweradams.deviantart.com/art/Older-People-and-Ice-Cream-65949776> [14.10.2007]; ~CottonCandyFloss; *Ring Road Supermarket*; <http://CottonCandyFloss.deviantart.com/art/Ring-Road-Supermarket-62546864> [14.10.2007]; ~Elijah-Snow; *Caught in the Act*; <http://Elijah-Snow.deviantart.com/art/Caught-in-the-Act-36112890> [14.10.2007]; ~flowkradd; *Elderly Woman Shopping*; <http://flowkradd.deviantart.com/art/Elderly-Woman-Shopping-54096399> [14.10.2007]; ~kyle1852; *Elderly*; <http://kyle1852.deviantart.com/art/Elderly-13525729> [14.10.2007]; ~libertinegirl; *peel*; <http://libertinegirl.deviantart.com/art/peel-45047761> [14.10.2007]; ~melrayy; *Alzheimers?*; <http://melrayy.deviantart.com/art/Alzheimers-36365671> [14.10.2007]; ~nIeCe; *Pastimes of their dotages .2*; <http://nIeCe.deviantart.com/art/Pastimes-of-their-dotages-2-61484599> [14.10.2007]; ~Photo-Moe; *On the car-boot-sale*; <http://Photo-Moe.deviantart.com/art/On-the-car-boot-sale-18553694> [14.10.2007].

³³ Przykładowe prace z kategorii obserwatorzy: ~BluMan; *The Carolers*; <http://BluMan.deviantart.com/art/The-Carolers-13332236> [14.10.2007]; ~joviana; *Mother of Color*; <http://joviana.deviantart.com/art/Mother-of-Color-38745988> [14.10.2007]; ~mithlamthiel; *when I'm 64*; <http://mithlamthiel.deviantart.com/art/when-I-m-64-52618757> [14.10.2007]; ~recklesslibertine; *The Shopkeeper*; <http://recklesslibertine.deviantart.com/art/The-Shopkeeper-31108622> [14.10.2007]; ~SariShiri; *History Collides*; <http://SariShiri.deviantart.com/art/History-Collides-19560642> [14.10.2007]; ~segglehellet; *Happy Industrials 3.*; <http://segglehellet.deviantart.com/art/Happy-Industrials-3-52649005> [14.10.2007]; ~Siyena; *Aksakalli Dede*; <http://Siyena.deviantart.com/art/Aksakalli-Dede-65628753> [14.10.2007].

³⁴ Przykładowe prace z kategorii ludzie starzy z dziećmi: ~mistakeablyme; *A Welcomed Visit*; <http://mistakeablyme.deviantart.com/art/A-Welcomed-Visit-56795007> [14.10.2007]; ~racecar-racecar; *Am I childish?*; <http://racecar-racecar.deviantart.com/art/quot-Am-I-childish-quot-23258482> [14.10.2007]; ~SeAn-MX; *Teacher of Life*; <http://SeAn-MX.deviantart.com/art/Teacher-of-Life-18646232> [14.10.2007]; ~vernz; *if youth but knew*;

A. Klimczuk, *W kreatywnym chaosie. O zróżnicowaniu starości na przykładzie prac społeczności deviantART.com (Inventive Chaos: Art Works of Deviantart.com Community as an Example of Ageing Diversity)*, [in:] H. Jakubowska, A. Raciniewska, Ł. Rogowski (eds.), *Patrzę na starość*, UAM, Poznań 2009, pp. 165-211.

lub obserwują swobodę ich zachowań; niekiedy jednak dziadkowie znajdujący się obok młodych ludzi wyglądają na smutnych;

14. **Ludzie starzy z dorosłymi**³⁵ - obrazy tego typu to głównie fotografie gdzie można dostrzec specyficzne zależności między starszymi ludźmi i bliskimi im lub nie osobami dorosłymi; dorośli pomagają starszym, trzymają ich za ręce, pozują razem do zdjęć niejako w celu zapisania dowodu łączących ich więzi;

15. **Ludzie starzy ze zwierzętami**³⁶ - starsze osoby często poszukują towarzystwa wśród istot żywych, które nie są ludźmi - zdają się wchodzić w specyficzne relacje ze zwierzętami; do stworzeń którymi najczęściej się zajmują należą gołębie, kaczki, łabędzie, psy, koty i konie, rzadziej są to zwierzęta typowo hodowlane; zwierzęta zdają się odgrywać tu role towarzyszy, podopiecznych, przewodników lub istot potrzebujących pomocy;

16. **Ludzie starzy i przyroda**³⁷ - niewiele prac ukazuje związki starszych ludzi ze światem przyrody; staruszkowie opiekują się roślinami, przyglądają się im, noszą przy sobie kwiaty, bądź nimi handlują;

17. **Postacie mityczne i legendarne**³⁸ - pośród prac członków społeczności deviantART.com znalazły się też takie które ukazują starsze wiekiem postacie ludzkie znane z baśni, mitów,

---

<http://vernz.deviantart.com/art/if-youth-but-knew-9024256> [14.10.2007]; ~visionthrumyeyes; *Suckin' the Youth*; <http://visionthrumyeyes.deviantart.com/art/Suckin-the-Youth-34362698> [14.10.2007].

³⁵ Przykładowe prace z kategorii ludzie starzy z dorosłymi: ~breakfast; *Mother and Daughter.*; <http://breakfast.deviantart.com/art/Mother-and-Daughter-49203826> [14.10.2007]; ~dancinrainbows09; *Love Knows No Boundries....*; <http://dancinrainbows09.deviantart.com/art/Love-Knows-No-Boundries-59818330> [14.10.2007]; ~raihninshadow; *By Joe*; <http://raihninshadow.deviantart.com/art/By-Joe-31031448> [14.10.2007]; ~recklesslibertine; *All You Need Is Love*; <http://recklesslibertine.deviantart.com/art/All-You-Need-Is-Love-38957935> [14.10.2007]; ~sunzhongshan; *Grandmama*; <http://sunzhongshan.deviantart.com/art/Grandmama-54997123> [14.10.2007]; ~wanderer882; *Cory Helps*; <http://wanderer882.deviantart.com/art/Cory-Helps-52537822> [14.10.2007].

³⁶ Przykładowe prace z kategorii ludzie starzy ze zwierzętami: *artstruggle; *SCRIBE*; <http://artstruggle.deviantart.com/art/SCRIBE-65197076> [14.10.2007]; ~epilogue; *Man Feeding Pigeons*; <http://epilogue.deviantart.com/art/Man-Feeding-Pigeons-64216871> [14.10.2007]; ~powermetalwonder; *Feed the pigeons...*; <http://powermetalwonder.deviantart.com/art/Feed-the-pigeons-25762480> [14.10.2007]; ~SageHaiti; *Crazy Cat Lady*; <http://SageHaiti.deviantart.com/art/Crazy-Cat-Lady-51405124> [14.10.2007]; ~SuperJen; *The Old Couple*; <http://SuperJen.deviantart.com/art/The-Old-Couple-22103710> [14.10.2007]; ~synmcb; *In the Park*; <http://synmcb.deviantart.com/art/In-the-Park-21600648> [14.10.2007]; ~twinfix; *Birds of a Feather*; <http://twinfix.deviantart.com/art/Birds-of-a-Feather-6781699> [14.10.2007].

³⁷ Przykładowe prace z kategorii ludzie starzy i przyroda: *Cloony; *MaMaw*; <http://Cloony.deviantart.com/art/MaMaw-55973768> [14.10.2007]; ~gillisfineart; *behind the flowers*; <http://gillisfineart.deviantart.com/art/behind-the-flowers-8890929> [14.10.2007]; ~Hortlak; *Nomad*; <http://Hortlak.deviantart.com/art/Nomad-34649019> [14.10.2007]; ~kitchensmile; *Old man and his company*; <http://kitchensmile.deviantart.com/art/Old-man-and-his-company-21926248> [14.10.2007]; ~nicoleminkin; *Dandelions*; <http://nicoleminkin.deviantart.com/art/Dandelions-39287023> [14.10.2007]; ~HKi; *Requiem for A Woman II*; <http://HKi.deviantart.com/art/Requiem-for-A-Woman-II-62565194> [14.10.2007].

³⁸ Przykładowe prace z kategorii postacie mityczne i legendarne: ~Digitool; *wip*; <http://Digitool.deviantart.com/art/wip-9550076> [14.10.2007]; ~divine-miss-m; *Dumbledore in Red*; <http://divine-miss-m.deviantart.com/art/Dumbledore-in-Red-2852760> [14.10.2007]; ~Geisterfaust; *Grey Man*; <http://Geisterfaust.deviantart.com/art/Grey-Man-60447044> [14.10.2007]; ~jojo-kun; *Lestat and Magnus*; <http://jojo-kun.deviantart.com/art/Lestat-and-Magnus-13695570> [14.10.2007]; *Lastwear; *Hitomede Itadaki*; <http://Lastwear.deviantart.com/art/Hitomede-Itadaki-56762005> [14.10.2007]; ~Leon-87; *Playswithsquirells*; <http://Leon-87.deviantart.com/art/Playswithsquirells-56951426> [14.10.2007]; ~misskoreanninja; *they*; <http://misskoreanninja.deviantart.com/art/they-20031583> [14.10.2007]; ~Mortis-of-midian; *Grey Wizard*; <http://Mortis-of-midian.deviantart.com/art/Grey-Wizard-35534101> [14.10.2007]; ~Pastel-Samurai; *Spirit of the forest*; <http://Pastel->

A. Klimczuk, *W kreatywnym chaosie. O zróżnicowaniu starości na przykładzie prac społeczności deviantART.com (Inventive Chaos: Art Works of Deviantart.com Community as an Example of Ageing Diversity)*, [in:] H. Jakubowska, A. Raciniewska, Ł. Rogowski (eds.), *Patrzę na starość*, UAM, Poznań 2009, pp. 165-211.

legend, wierzeń, podań ludowych i podobnych źródeł; są to np. wizerunki bogów, Świętego Mikołaja, czarodziejów, szamanów, mistrzów sztuk walki, włóczyków, wróżek, czarownic, „szalonych naukowców”, wampirów;

18. **Zróżnicowani kulturowo**³⁹ - starsze osoby często są ukazywane jako te które są silnie przywiązane do określonej grupy lub zbiorowości etnicznej lub narodowej, jak też jej tradycji i kultury; najczęściej prac przedstawiało Cyganki; rzadziej wyraźnie dostrzegalni byli również Indianie, Szkoci, Izraelczycy i Arabowie;

19. **Ubodzy**⁴⁰ - na niewielkiej ilości zdjęć starsi ludzie zostali dostrzeżeni jako ci którzy potrzebują pomocy rzeczowej lub finansowej; staruszkowie głównie czekają na datki od ludzi przechodzących na ulicy, bądź przeszukują śmieci;

20. **Cierpiący**⁴¹ - kilka prac ukazywało starszych ludzi jako osoby które płaczą lub wyraźnie już nawet nie są w stanie płakać; można jedynie domyślać się jakie były powody wzruszenia;

21. **Zamyślani**⁴² - starsze osoby często są postrzegane jako te które dłużej myślą przed podjęciem decyzji, sformułowaniem odpowiedzi, dosłownie „głowią się” nad tym jak coś zrobić; prace tego typu można rozpoznać głównie poprzez np. gesty podparcia głowy rękami i specyficzne spojrzenia oczami w dół lub w dal;

Samurai.deviantart.com/art/Spirit-of-the-forest-59658867 [14.10.2007]; *prettymonsters; *fortune teller*; <http://prettymonsters.deviantart.com/art/fortune-teller-32865485> [14.10.2007]; ~Sepulchrave; *Three Old Dears*; <http://Sepulchrave.deviantart.com/art/Three-Old-Dears-39028629> [14.10.2007]; ~Sutton1; *Inner Peace*; <http://Sutton1.deviantart.com/art/Inner-Peace-22733298> [14.10.2007].

³⁹ Przykładowe prace z kategorii zróżnicowani kulturowo: ~adnamac; *Aged Man*; <http://adnamac.deviantart.com/art/Aged-Man-43613323> [14.10.2007]; ~Avigone; *Generation Apart*; <http://Avigone.deviantart.com/art/Generation-Apart-22333624> [14.10.2007]; *emirates; *years ,and years , by gapgirl*; <http://emirates.deviantart.com/art/years-and-years-by-gapgirl-43310063> [14.10.2007]; ~erotology; *Beauty queen*; <http://erotology.deviantart.com/art/Beauty-queen-41886241> [14.10.2007]; ~magentakady; *My Gypsy Maternal Aunt* ; <http://magentakady.deviantart.com/art/quot-My-Gypsy-Maternal-Aunt-quot-34808724> [14.10.2007]; ~sporkychan; *Plaid Man*; <http://sporkychan.deviantart.com/art/Plaid-Man-60692190> [14.10.2007]; *SwordOfScotland; *Ancient of Tribes*; <http://SwordOfScotland.deviantart.com/art/Ancient-of-Tribes-38143677> [14.10.2007].

⁴⁰ Przykładowe prace z kategorii ubodzy: ~maileehawj; *San Luigi Del Francesi 003*; <http://maileehawj.deviantart.com/art/San-Luigi-Del-Francesi-003-56945979> [14.10.2007]; ~sparxesplin; *Street begger Barcelona*; <http://sparxesplin.deviantart.com/art/Street-begger-Barcelona-57495869> [14.10.2007]; ~wolvero; *Makin' a living*; <http://wolvero.deviantart.com/art/Makin-a-living-22977849> [14.10.2007].

⁴¹ Przykładowe prace z kategorii cierpiący: ~Maiken; *Tissue For Tears*; <http://Maiken.deviantart.com/art/Tissue-For-Tears-13823584> [14.10.2007]; ~Sai-Kotick; *Lola 6: To Weep For Lolo*; <http://Sai-Kotick.deviantart.com/art/Lola-6-To-Weep-For-Lolo-28317075> [14.10.2007]; ~thalios; *The Old Suffer Too*; <http://thalios.deviantart.com/art/The-Old-Suffer-Too-451965> [14.10.2007]; ~x181x; *Open*; <http://x181x.deviantart.com/art/Open-27094342> [14.10.2007].

⁴² Przykładowe prace z kategorii zamyślani: ~blackpurpleredpink; *Elderly Maori woman graf*; <http://blackpurpleredpink.deviantart.com/art/Elderly-Maori-woman-graf-33887650> [14.10.2007]; ~BurlapZack; *Mr. Akimbo*; <http://BurlapZack.deviantart.com/art/Mr-Akimbo-60595102> [14.10.2007]; *desmo100; *Nap time*; <http://desmo100.deviantart.com/art/Nap-time-15222296> [14.10.2007]; ~dirigiberbil; *Finally finished*; <http://dirigiberbil.deviantart.com/art/Finally-finished-36101095> [14.10.2007]; ~illiyun; *thinking...*; <http://illiyun.deviantart.com/art/thinking-33224886> [14.10.2007]; ~Zaqari; *Elsie II*; <http://Zaqari.deviantart.com/art/Elsie-II-52994271> [14.10.2007].

A. Klimczuk, *W kreatywnym chaosie. O zróżnicowaniu starości na przykładzie prac społeczności deviantART.com (Inventive Chaos: Art Works of Deviantart.com Community as an Example of Ageing Diversity)*, [in:] H. Jakubowska, A. Raciniewska, Ł. Rogowski (eds.), *Patrzę na starość*, UAM, Poznań 2009, pp. 165-211.

22. **Nieostrożni**⁴³ - trzy prace rysunkowe sugerowały, że starsze osoby bywają nieostrożne; np. jedna starsza pani zapomina o złapaniu się poręczy na schodach, inna umarła po zjedzeniu koziorożca, a starszy pan poślizgnął się na kałuży wody mimo obecności obok niej znaku ostrzegającego przed możliwością nastąpienia takiego wypadku;

23. **Religijni**⁴⁴ - pośród zebranych materiałów znajdowało się kilka zdjęć przedstawiających starsze osoby jako uczestników modlitw, mszy, pogrzebów i innych rytuałów religijnych; na zdjęciach starsi ludzie przyjmują też role kapłanów;

24. **Odizolowani**⁴⁵ - starsi ludzie są ukazywani też jako ci którzy zostali w jakiś sposób oddzieleni od pozostałych członków społeczeństwa; osoby te są fotografowane lub rysowane „za kratami”, w zamkniętych pomieszczeniach, ciemnych wnętrzach, domach spokojnej starości i podobnych placówkach;

25. **Twórczy**⁴⁶ - starzy ludzie to także artyści, twórcy i kreatorzy zajmujący się m.in. malarstwem, poezją, graniem na instrumentach muzycznych, śpiewaniem, konstruowaniem latawców;

26. **Rozmowni**⁴⁷ - seniorzy często są przedstawiani w otoczeniu innych osób w sytuacjach które jednoznacznie sugerują ich gadatliwość, bądź zdolność do pouczenia i wysłuchania innych nawet jeśli nie są istotami ludzkimi, a np. „sługami piekielnymi”;

---

⁴³ Przykładowe prace z kategorii nieostrożni: ~patheticastic; *Oh dear.*; <http://patheticastic.deviantart.com/art/Oh-dear-60399852> [14.10.2007]; ~PoorTom; *Slip*; <http://PoorTom.deviantart.com/art/Slip-21765854> [14.10.2007]; ~xFeversAndMirrorsx; *Valerie Coughs Up Unicorns.*; <http://xFeversAndMirrorsx.deviantart.com/art/Valerie-Coughs-Up-Unicorns-56597480> [14.10.2007].

⁴⁴ Przykładowe prace z kategorii religijni: ~baby-bella; *Remembrance*; <http://baby-bella.deviantart.com/art/Remembrance-51812579> [14.10.2007]; *FreakyLaurent; *Clergy for the Deaf*; <http://FreakyLaurent.deviantart.com/art/Clergy-for-the-Deaf-33841504> [14.10.2007]; ~hausfrau; *Mantagnana Padre*; <http://hausfrau.deviantart.com/art/Mantagnana-Padre-11281931> [14.10.2007]; ~jmsognibene; *Greying of America*; <http://jmsognibene.deviantart.com/art/Greying-of-America-52390316> [14.10.2007]; ~Legendary-YnD; *Peace Be With You*; <http://Legendary-YnD.deviantart.com/art/Peace-Be-With-You-40756932> [14.10.2007]; ~matthewzammit; *church*; <http://matthewzammit.deviantart.com/art/church-23153512> [14.10.2007]; ~xBliss; *Generations*; <http://xBliss.deviantart.com/art/Generations-41129884> [14.10.2007].

⁴⁵ Przykładowe prace z kategorii odizolowani: ~anziolite; *A Shut-in's Holiday*; <http://anziolite.deviantart.com/art/A-Shut-in-s-Holiday-4102398> [14.10.2007]; ~efkie; *pani starsza*; <http://efkie.deviantart.com/art/pani-starsza-38593843> [14.10.2007]; ~piscsgobi3; *My World*; <http://piscsgobi3.deviantart.com/art/My-World-37931183> [14.10.2007]; ~Wicked-Squid; *Rest Home*; <http://Wicked-Squid.deviantart.com/art/Rest-Home-40730295> [14.10.2007].

⁴⁶ Przykładowe prace z kategorii twórczy: ~AcrimoniousCeremony; *ornery old woman, this one.*; <http://AcrimoniousCeremony.deviantart.com/art/ornery-old-woman-this-one-28098465> [14.10.2007]; ~blayrd; *old music*; <http://blayrd.deviantart.com/art/old-music-25412402> [14.10.2007]; ~Bob-da-Cat; *Magical Characters*; <http://Bob-da-Cat.deviantart.com/art/Magical-Characters-28380516> [14.10.2007]; ~Brat-Monster; *Making Music Together*; <http://Brat-Monster.deviantart.com/art/Making-Music-Together-65571090> [14.10.2007]; ~JenJenn; *poet 3*; <http://JenJenn.deviantart.com/art/poet-3-62714611> [14.10.2007]; ~letrasiant; *MD Oktoberfest - Big Band*; <http://letrasiant.deviantart.com/art/MD-Oktoberfest-Big-Band-24266151> [14.10.2007]; ~OniUsagi02; *Elderly Sightings*; <http://OniUsagi02.deviantart.com/art/Elderly-Sightings-35008217> [14.10.2007]; ~rhapsouldize; *dulcimearl*; <http://rhapsouldize.deviantart.com/art/dulcimearl-62194135> [14.10.2007]; ~suemaryo; *Fly me Kite*; <http://suemaryo.deviantart.com/art/Fly-me-Kite-27612079> [14.10.2007].

⁴⁷ Przykładowe prace z kategorii rozmowni: ~fotocraft; *Reminisce*; <http://fotocraft.deviantart.com/art/Reminisce-62720951> [14.10.2007]; ~magentakady; *The Elderly Mans Chat*; <http://magentakady.deviantart.com/art/The-Elderly-Mans-Chat-34959655> [14.10.2007]; ~nau; *Beg in Prague*; <http://nau.deviantart.com/art/Beg-in-Prague-2836253> [14.10.2007]; ~nonsensical; *Gossip*; <http://nonsensical.deviantart.com/art/Gossip-3477998> [14.10.2007]; ~rhapsouldize; *a matter of*

A. Klimczuk, *W kreatywnym chaosie. O zróżnicowaniu starości na przykładzie prac społeczności deviantART.com (Inventive Chaos: Art Works of Deviantart.com Community as an Example of Ageing Diversity)*, [in:] H. Jakubowska, A. Raciniewska, Ł. Rogowski (eds.), *Patrząc na starość*, UAM, Poznań 2009, pp. 165-211.

27. **Zapominalscy**⁴⁸ - niewielka ilość grafik i zdjęć przedstawiała starszych ludzi jako tych którzy mają problemy z pamięcią; np. muszą się upewnić czy mają przy sobie wszystkie rzeczy, nie pamiętają swojego imienia, mylą fakty związane z przeszłością, zapominają nagle o tym po co podjęli jakieś działanie;

28. **Zmęczeni**⁴⁹ - starsze osoby często są fotografowane gdy siedzą zmęczone, stojąc podpierają się różnymi obiektami, śpią w miejscu zamieszkania, zasypiają na siedząco lub w miejscach publicznych np. na ławkach, bądź leżąc na trawie.

C. Wymiar społeczno-kulturowy

1. **Starość zapracowana**⁵⁰ - niewielka część prac społeczności deviantART.com przedstawiała ludzi starych podczas wykonywania czynności zawodowych (np. tkania, sprzedawania towarów, wrózenia z kart) lub związanych z prowadzeniem gospodarstwa domowego (np. prasowania ubrań, przygotowywania posiłków); niekiedy zajęcia te zdają się pochłaniać całą ich uwagę i sprawiają, że zapominają o otoczeniu – dobitnie podkreśla to np. rysunek przedstawiający babcię tkającą szal choć dom w którym się znajduje został już prawie kompletnie zalany przez powódź;

2. **Starość wypoczywająca**⁵¹ - częstym tematem zdjęć i rysunków są zajęcia, których ludzie starzy podejmują się w czasie wolnym - są pośród nich m.in. podróże do odległych miejsc,

---

importance; <http://rhpsouldize.deviantart.com/art/a-matter-of-importance-58159942> [14.10.2007]; ~Tennessee; *Conversation*; <http://Tennessee.deviantart.com/art/Conversation-64579605> [14.10.2007]; ~ayanimeya; *Conversation*; <http://ayanimeya.deviantart.com/art/Conversation-17119697> [14.10.2007].

⁴⁸ Przykładowe prace z kategorii zapominalscy: ~AK-Is-Harmless; *Bad Memory*; <http://AK-Is-Harmless.deviantart.com/art/Bad-Memory-9453163> [14.10.2007]; ~alixrose; *GG*; <http://alixrose.deviantart.com/art/GG-26704253> [14.10.2007]; ~fben; *grandma - the american dream*; <http://fben.deviantart.com/art/grandma-the-american-dream-35622397> [14.10.2007]; ~wasq; *The man, the roses*; <http://wasq.deviantart.com/art/The-man-the-roses-6882469> [14.10.2007]; ~wanderingraven; *Lonely Park*; <http://wanderingraven.deviantart.com/art/Lonely-Park-31500707> [14.10.2007]; ~mainstreet-o0; *We become silhouettes*; <http://mainstreet-o0.deviantart.com/art/We-become-silhouettes-28443367> [14.10.2007].

⁴⁹ Przykładowe prace z kategorii zmęczeni: ~nIeCe; *Pastimes of their dotages .3*; <http://nIeCe.deviantart.com/art/Pastimes-of-their-dotages-3-61484476> [14.10.2007]; ~recklesslibertine; *Not Enough Hours In A Life*; <http://recklesslibertine.deviantart.com/art/Not-Enough-Hours-In-A-Life-46077818> [14.10.2007]; ^rhpsouldize; *a little r and r*; <http://rhpsouldize.deviantart.com/art/a-little-r-and-r-65159810> [14.10.2007]; ~rinnywee; *Resting*; <http://rinnywee.deviantart.com/art/Resting-3519321> [14.10.2007]; ~rjd2ster; *Urgent care...*; <http://rjd2ster.deviantart.com/art/Urgent-care-48517830> [14.10.2007]; ~scopeoflight; *Outsider*; <http://scopeoflight.deviantart.com/art/Outsider-47073983> [14.10.2007]; ~sees2moons; *Papa*; <http://sees2moons.deviantart.com/art/Papa-27625904> [14.10.2007]; ~SpiralCow; *siesta*; <http://SpiralCow.deviantart.com/art/siesta-62199891> [14.10.2007]; ~zzoaozz; *Uncle Charlie*; <http://zzoaozz.deviantart.com/art/Uncle-Charlie-49556806> [14.10.2007].

⁵⁰ Przykładowe prace z kategorii starość zapracowana: ~bipolarbear; *Black is Beautiful*; <http://bipolarbear.deviantart.com/art/Black-is-Beautiful-4943672> [14.10.2007]; ~cormont; *Flood -published-*; <http://cormont.deviantart.com/art/Flood-published-16265427> [14.10.2007]; ~cre8vsteph; *Old Man Boris*; <http://cre8vsteph.deviantart.com/art/Old-Man-Boris-4182999> [14.10.2007]; ~gracegunawan; *peeling garlics*; <http://gracegunawan.deviantart.com/art/peeling-garlics-57465374> [14.10.2007]; ~Sardanapalus; *intergalactic humanoid tsunami*; <http://Sardanapalus.deviantart.com/art/intergalactic-humanoid-tsunami-56022395> [14.10.2007].

⁵¹ Przykładowe prace z kategorii starość wypoczywająca: ~BlueAlchemy; *Fisherman*; <http://BlueAlchemy.deviantart.com/art/Fisherman-13241089> [14.10.2007]; ~clemmy-1985; *Did you really...?*; <http://clemmy-1985.deviantart.com/art/Did-you-really-35987016> [14.10.2007]; ~Cynosura; *Beats Television*;

A. Klimczuk, *W kreatywnym chaosie. O zróżnicowaniu starości na przykładzie prac społeczności deviantART.com (Inventive Chaos: Art Works of Deviantart.com Community as an Example of Ageing Diversity)*, [in:] H. Jakubowska, A. Raciniewska, Ł. Rogowski (eds.), *Patrzę na starość*, UAM, Poznań 2009, pp. 165-211.

wycieczki nad morze i w góry, zajęcia gimnastyczne i ćwiczenia sportowe, łowienie ryb, gra w szachy;

3. **Starość jako element wnętrza**⁵² - tylko dwie prace ujawniały, iż możliwe jest uchwycenie, w jaki sposób wizerunki ludzi starych są wkomponowywane w wystrój pomieszczeń - portrety dziadków są umieszczane jako ważne dekoracje mieszkań;

4. **Starość w wielkim mieście**⁵³ - częstym motywem prac jest ukazanie człowieka starego pośród miejskich ulic, schodów i tłumów; w pracach tych seniorzy przeważnie sprawiają wrażenie przytłoczonych złożonością otoczenia, bądź monumentalną architekturą;

5. **Starość spragniona doznań**⁵⁴ - autorzy prac związanych z tym tematem akcentują potrzebę kontaktów ludzi starych z podobnymi sobie lub z osobami zdecydowanie młodszymi; są tu np. zarówno zdjęcia spacerujących lub przytulających się starszych wiekiem par, jak też wizerunki dziadków przyglądających się młodym stewardesom i pielęgniarkom;

6. **Starość nadgorliwa**⁵⁵ - pojawia się w kontekście gościnności ludzi starych; autorzy rysunków i historii obrazkowych pokazują, że dziadkowie potrafią przesadnie cieszyć się z odwiedzin wnuków, nieznajomych gości, a nawet obcych istot;

<http://Cynosura.deviantart.com/art/Beats-Television-66789248> [14.10.2007]; ~flaw3db3auty; *Pool Night*;
<http://flaw3db3auty.deviantart.com/art/Pool-Night-63315600> [14.10.2007]; ~fnshstrng; *hope 1015*;
<http://fnshstrng.deviantart.com/art/Hope-1015-66168767> [14.10.2007]; ~weepingrock; *lost in paradise*;
<http://weepingrock.deviantart.com/art/lost-in-paradise-56487499> [14.10.2007].

⁵² Przykładowe prace z kategorii starość jako element wnętrza: ~tardia; *Final Major Project Exhibition*;
<http://tardia.deviantart.com/art/Final-Major-Project-Exhibition-59432942> [14.10.2007]; ~theorphanage; *Remembrance*;
<http://theorphanage.deviantart.com/art/Remembrance-29973624> [14.10.2007].

⁵³ Przykładowe prace z kategorii starość w wielkim mieście: ~adjournalist; *Evict 2*;
<http://adjournalist.deviantart.com/art/Evict-2-34812417> [14.10.2007]; ~ArchAngel76; *Walking at the Sponge Docks*;
<http://ArchAngel76.deviantart.com/art/Walking-at-the-Sponge-Docks-31019795> [14.10.2007]; ~dlusion; *Speeding by*;
<http://dlusion.deviantart.com/art/Speeding-By-39596648> [14.10.2007]; ~doggonedezzie; *Grandma in the City*;
<http://doggonedezzie.deviantart.com/art/Grandma-in-the-City-32152080> [14.10.2007]; ~nervousystem; *A page from my book*;
<http://nervousystem.deviantart.com/art/A-page-from-my-book-33457962> [14.10.2007]; ~recklesslibertine; *Changing Times*;
<http://recklesslibertine.deviantart.com/art/Changing-Times-39624247> [14.10.2007]; *Sanlucar; *Pause for thought*;
<http://Sanlucar.deviantart.com/art/Pause-for-thought-64866149> [14.10.2007]; *THATGUYWHODRAWS; *Mavis*;
<http://THATGUYWHODRAWS.deviantart.com/art/Mavis-38166020> [14.10.2007].

⁵⁴ Przykładowe prace z kategorii starość spragniona doznań: ~antiscialbtrfly; *Unconditional*;
<http://antiscialbtrfly.deviantart.com/art/Unconditional-51419208> [14.10.2007]; ~ayearinthepast; *Needing*;
<http://ayearinthepast.deviantart.com/art/Needing-27011829> [14.10.2007]; ~Brashen; *Nursing Heaven*;
<http://Brashen.deviantart.com/art/Nursing-Heaven-39134191> [14.10.2007]; ~BurgaZz; *Will i die soon?*;
<http://BurgaZz.deviantart.com/art/Will-i-die-soon-66928267> [14.10.2007]; *charlando; *Grandpa takes flight*;
<http://charlando.deviantart.com/art/Grandpa-takes-flight-31471686> [14.10.2007]; ~Crazy-Threesome; *Fun in the hot tub*;
<http://Crazy-Threesome.deviantart.com/art/Fun-in-the-hot-tub-48157740> [14.10.2007]; ~yksin; *finally*;
<http://yksin.deviantart.com/art/finally-63396227> [14.10.2007].

⁵⁵ Przykładowe prace z kategorii starość nadgorliwa: ~AK-Is-Harmless; *Somewhat Interesting Fact 11*; <http://AK-Is-Harmless.deviantart.com/art/Somewhat-Interesting-Fact-11-14558882> [14.10.2007]; ~magicalmonkeyboy; *Magical Monkey Boy 1 p4*; <http://magicalmonkeyboy.deviantart.com/art/Magical-Monkey-Boy-1-p4-2727614> [14.10.2007]; ~NekoMage; *The Elderly Army*; <http://NekoMage.deviantart.com/art/The-Elderly-Army-36560974> [14.10.2007]; ~themysticalone; *History - No. 20*; <http://themysticalone.deviantart.com/art/History-No-20-27268222> [14.10.2007].

A. Klimczuk, *W kreatywnym chaosie. O zróżnicowaniu starości na przykładzie prac społeczności deviantART.com (Inventive Chaos: Art Works of Deviantart.com Community as an Example of Ageing Diversity)*, [in:] H. Jakubowska, A. Raciniewska, Ł. Rogowski (eds.), *Patrząc na starość*, UAM, Poznań 2009, pp. 165-211.

7. **Starość krytyczna**⁵⁶ - starsi ludzie potrafią potępiać zachowanie młodszych oraz zajęcia i rzeczy którymi się zajmują np. lenistwo, sposób ubierania, homoseksualizm, papierosy, gry wideo;

8. **Przemoc wobec ludzi starych**⁵⁷ - niewielka ilość szkiców i rysunków podkreślała wykorzystywanie seniorów przez inne osoby do własnych celów (np. do finansowania „budżetu wojennego Busha”), bądź używanie przeciwko nim siły, a nawet ich zabijanie (np. przez potwory, superbohaterów, osoby młodsze wiekiem, zwierzęta, papierosy);

9. **Starość schorowana**⁵⁸ - wizualizacje tego typu przeważnie akcentują samotność ludzi starych w chorobie, bądź - odwrotnie - opiekę nad nimi, niekiedy przybierającą drastyczny wymiar (np. trzymanie babci za włosy przez pielęgniarkę i wbijanie jej zastrzyku na siłę) lub fantastyczny charakter (np. karmienie starszych ludzi przez tajemnicze kreatury);

10. **Druga młodość**⁵⁹ - ludzie starzy są przedstawieni w ubraniach charakterystycznych dla młodszych wiekiem (np. dresy, czapki z daszkiem) lub zachowują się w sposób uznawany za specyficzny dla młodzieży i dorosłych (np. chodzenie na koncerty rockowe, wykonywanie subkulturowych gestów);

---

⁵⁶ Przykładowe prace z kategorii starość krytyczna: ~boxesofnothing; *Damn Kids*; <http://boxesofnothing.deviantart.com/art/Damn-Kids-2578558> [14.10.2007]; ~Dogmeatlives; *Whippersnappers*; <http://Dogmeatlives.deviantart.com/art/Whippersnappers-66510708> [14.10.2007]; ~OmegaRain; *Mundane Intermission Fan Comic*; <http://OmegaRain.deviantart.com/art/Mundane-Intermission-Fan-Comic-37964944> [14.10.2007]; ~RainShomet; *The elderly*; <http://RainShomet.deviantart.com/art/The-elderly-59612887> [14.10.2007]; ~RyanKinnaird; *Frequency Fighter*; <http://RyanKinnaird.deviantart.com/art/Frequency-Fighter-52502030> [14.10.2007]; ~StephenGrey; *Dont Do Drugs*; <http://StephenGrey.deviantart.com/art/Dont-Do-Drugs-12184873> [14.10.2007].

⁵⁷ Przykładowe prace z kategorii przemoc wobec ludzi starych: ~chikinnugets; *homicidal rampage*; <http://chikinnugets.deviantart.com/art/homicidal-rampage-8226779> [14.10.2007]; ~davidbdr; *War Budget*; <http://davidbdr.deviantart.com/art/War-Budget-49028028> [14.10.2007]; ~deranged-badger; *assalting the elderly*; <http://deranged-badger.deviantart.com/art/assalting-the-elderly-31513712> [14.10.2007]; ~ohtheirony; *elderly controversy*; <http://ohtheirony.deviantart.com/art/elderly-controversy-3649674> [14.10.2007]; ~Pluckinthaguitarra; *Carnage*; <http://Pluckinthaguitarra.deviantart.com/art/Carnage-56083513> [14.10.2007]; ~Super-Munkyboy; *Birfday card for Kerry*; <http://Super-Munkyboy.deviantart.com/art/Birfday-card-for-Kerry-21022101> [14.10.2007]; ~tomey; *Pusher robot pushes old people*; <http://tomey.deviantart.com/art/Pusher-robot-pushes-old-people-891550> [14.10.2007].

⁵⁸ Przykładowe prace z kategorii starość schorowana: ~belleofchernobyl; *unable*; <http://belleofchernobyl.deviantart.com/art/unable-18229765> [14.10.2007]; ~cbs; *Gargoyle nursing home*; <http://cbs.deviantart.com/art/Gargoyle-nursing-home-25497626> [14.10.2007]; ~J-Button; *Harold Shipman*; <http://J-Button.deviantart.com/art/Harold-Shipman-55811153> [14.10.2007]; ~lillambert; *And Heaven Waits*; <http://lillambert.deviantart.com/art/And-Heaven-Waits-34156268> [14.10.2007]; ~NexusDX; *Impending Doom*; <http://NexusDX.deviantart.com/art/Impending-Doom-52603631> [14.10.2007]; ~shandle; *Safe Out, Safe In*; <http://shandle.deviantart.com/art/Safe-Out-Safe-In-43196560> [14.10.2007]; ~thalassa-mabyn; *John Hospitalized*; <http://thalassa-mabyn.deviantart.com/art/John-Hospitalized-66440850> [14.10.2007]; ~Xands; *Sedating Nurse v.2*; <http://Xands.deviantart.com/art/Sedating-Nurse-v-2-30660423> [14.10.2007].

⁵⁹ Przykładowe prace z kategorii druga młodość: ~abdoolseven; *Gangsta Grampa*; <http://abdoolseven.deviantart.com/art/Gangsta-Grampa-65232126> [14.10.2007]; ~Booter-Freak; *Battle of the Buff WTF*; <http://Booter-Freak.deviantart.com/art/Battle-of-the-Buff-WTF-67235778> [14.10.2007]; ~crushedsilicon; *Contours of Age*; <http://crushedsilicon.deviantart.com/art/Contours-of-Age-31751035> [14.10.2007]; ~iheartmickey; *Original Gangster*; <http://iheartmickey.deviantart.com/art/Original-Gangster-63194122> [14.10.2007]; ~Kydo; *Cat Street Page 3*; <http://Kydo.deviantart.com/art/Cat-Street-Page-3-63125349> [14.10.2007]; ~Weasle3; *Peace Out*; <http://Weasle3.deviantart.com/art/Peace-Out-39730226> [14.10.2007]; ~xbopeepx; *Slippers and Pipe*; <http://xbopeepx.deviantart.com/art/Slippers-and-Pipe-62178738> [14.10.2007].

A. Klimczuk, *W kreatywnym chaosie. O zróżnicowaniu starości na przykładzie prac społeczności deviantART.com (Inventive Chaos: Art Works of Deviantart.com Community as an Example of Ageing Diversity)*, [in:] H. Jakubowska, A. Raciniewska, Ł. Rogowski (eds.), *Patrzę na starość*, UAM, Poznań 2009, pp. 165-211.

11. **Starość agresywna**⁶⁰ - prace tego typu przeważnie wyolbrzymiają potencjał złości i agresji ludzi starych wobec innych (np. gdy biją się między sobą lub napadają na inne osoby); niekiedy są tu też podobni do duchów lub postaci zombie;

12. **Starość zasiedziała**⁶¹ - ogromna ilość prac społeczności deviantART.com ukazuje ludzi starych gdy wykonują różne czynności na siedząco; najczęściej znajdują się wówczas na ławkach, krzesłach lub w fotelach; rzadko zaś siedzą na ziemi, kamieniach lub schodach;

13. **Starość pikietująca**⁶² - znikoma ilość prac ukazuje ludzi starych podczas aktywnego wyrażania swoich poglądów np. podczas trzymania transparentów, flag i uczestnictwa w demonstracjach;

14. **Starość wyśmiewana**⁶³ - niewielka ilość prac plastycznych odnosiła się do żartowania ze starszych ludzi; przykładowo „osłabiony” dziadek jest podnoszony przez „silnego” młodzieńca, bohater jednej historyjki obrazkowej śmieje się ze znęcania się nad starszymi ludźmi, w kolejnej mężczyzna podstawia nogę babci z chodzikiem, w następnej dziadek umiera wystraszony przez niespodziankę która wyskoczyła z tortu, gdzie indziej staruszek idzie za uciekającą sztuczną szczęką podczas gdy ktoś chce mu to utrudnić gasząc światło;

---

⁶⁰ Przykładowe prace z kategorii starość agresywna: ~Anti-Fundamentalist; *Elderly Muscles*; <http://Anti-Fundamentalist.deviantart.com/art/Elderly-Muscles-61652838> [14.10.2007]; ~cantdrawgood; *Won't Be Multiplying Anymore*; <http://cantdrawgood.deviantart.com/art/Won-t-Be-Multiplying-Anymore-28465890> [14.10.2007]; ~frogleader; *lawn boy*; <http://frogleader.deviantart.com/art/lawn-boy-9592642> [14.10.2007]; ~les-ailes; *People- No Trespassing*; <http://les-ailes.deviantart.com/art/People-No-Trespassing-51926970> [14.10.2007]; ~one2many-dolls; *The Old comes back*; <http://one2many-dolls.deviantart.com/art/The-Old-comes-back-21828993> [14.10.2007]; *rhesusmonkey; *THE GUESTS*; <http://rhesusmonkey.deviantart.com/art/THE-GUESTS-19356796> [14.10.2007]; ~samta; *He Got Served*; <http://samta.deviantart.com/art/He-Got-Served-7247607> [14.10.2007].

⁶¹ Przykładowe prace z kategorii starość zasiedziała: ~artimusX; *Grandmother-f\$cker*; <http://artimusX.deviantart.com/art/Grandmother-f-cker-4688435> [14.10.2007]; *artstruggle; *SNUG*; <http://artstruggle.deviantart.com/art/SNUG-66463469> [14.10.2007]; *FigoTheCat; *elderly couple*; <http://FigoTheCat.deviantart.com/art/elderly-couple-19279442> [14.10.2007]; ~hyposthenia; *2 Hours From Lagos*; <http://hyposthenia.deviantart.com/art/2-Hours-From-Lagos-22938299> [14.10.2007]; *MlleDinkley; *Sicilian Men*; <http://MlleDinkley.deviantart.com/art/Sicilian-Men-7672003> [14.10.2007]; ~rlgphoto; *Tired of standing*; <http://rlgphoto.deviantart.com/art/Tired-of-standing-15637445> [14.10.2007]; ~ThisIsDerogatory; *Lone Ranger*; <http://ThisIsDerogatory.deviantart.com/art/Lone-Ranger-7690229> [14.10.2007].

⁶² Przykładowe prace z kategorii starość pikietująca: ~Airborne-Ranger; *Cold Heart*; <http://Airborne-Ranger.deviantart.com/art/Cold-Heart-3843455> [14.10.2007]; ~captainsnaga; *Raise the Flag, Preacher*; <http://captainsnaga.deviantart.com/art/Raise-the-Flag-Preacher-65785142> [14.10.2007]; *DiabloAdvocati; *Nude for Peace*; <http://DiabloAdvocati.deviantart.com/art/Nude-for-Peace-4798242> [14.10.2007]; ~eldopoth9th; *Raging Grannies Too*; <http://eldopoth9th.deviantart.com/art/Raging-Grannies-Too-22895227> [14.10.2007]; ~Lyfers; *The Protest in Santa Barbara.*; <http://Lyfers.deviantart.com/art/The-Protest-in-Santa-Barbara-56772939> [14.10.2007]; ~Serpents-and-Daggers; *The Ants Go Marching*; <http://Serpents-and-Daggers.deviantart.com/art/The-Ants-Go-Marching-52255707> [14.10.2007]; ~sophiebridgette; *howling bells.*; <http://sophiebridgette.deviantart.com/art/howling-bells-57026306> [14.10.2007].

⁶³ Przykładowe prace z kategorii starość wyśmiewana: ~Ex-Substantial; *It's not the artistry*; <http://Ex-Substantial.deviantart.com/art/It-s-not-the-artistry-20196172> [14.10.2007]; ~maniacaldude; *The Problem with False Teeth*; <http://maniacaldude.deviantart.com/art/The-Problem-with-False-Teeth-31362270> [14.10.2007]; ~Natsuko-Kuonji24; *100 deeds for Ranma and Akane I*; <http://Natsuko-Kuonji24.deviantart.com/art/100-deeds-for-Ranma-and-Akane1-49181381> [14.10.2007]; ~nymphoid; *no.057 - karma inducing*; <http://nymphoid.deviantart.com/art/no-057-karma-inducing-66763445> [14.10.2007]; ~Quezzi; *Pwnd J00 I*; <http://Quezzi.deviantart.com/art/Pwnd-J00-1-9507196> [14.10.2007]; ~TheDock; *The Dock issue X-2*; <http://TheDock.deviantart.com/art/The-Dock-issue-X-2-39396341> [14.10.2007].

A. Klimczuk, *W kreatywnym chaosie. O zróżnicowaniu starości na przykładzie prac społeczności deviantART.com (Inventive Chaos: Art Works of Deviantart.com Community as an Example of Ageing Diversity)*, [in:] H. Jakubowska, A. Raciniewska, Ł. Rogowski (eds.), *Patrząc na starość*, UAM, Poznań 2009, pp. 165-211.

15. **Starość w ruchu**⁶⁴ - starsi ludzie nierzadko są ukazywani gdy spacerują, chodzą po mieście, pokonują przejścia dla pieszych, są przy tym prowadzeni przez inne osoby lub posługują się niekiedy specyficznymi dla osób niepełnosprawnych środkami lokomocji (poza autobusami, pociągami metra i rowerami, są tu np. wózki i windy schodowe);

16. **Starość we wspólnocie**⁶⁵ - niewiele prac ukazuje starszych ludzi podczas spotkań rodzinnych, kulturalnych i integracyjnych; w większości takich prac są ukazani jako bierni obserwatorzy, honorowi goście, ewentualnie ci którzy bawią się tańcząc; rzadko zaś to starszyskowie zabawiają towarzystwo jako np. aktorzy lub kuglarze.

Podsumowanie

Członkowie społeczności deviantART.com zdają się tworzyć ponadnarodową wspólnotę zorientowaną wokół wspólnych pasji i zainteresowań, która dzięki wykorzystaniu internetu może przekraczać granice geograficzne, narodowe, klasowe i wiekowe. Osoby dzielące się z innymi swoimi kreacjami mogą, ale nie muszą, ujawniać publicznie szczegółowe informacje o tym kim są i czym się zajmują na co dzień w życiu rodzinnym, czy zawodowym. Sama oficjalna nazwa społeczności sugeruje, iż być może prace przedstawiane w jej ramach nie trafiłyby do kontrolowanych przez inne instytucje środków ekspozycji takich jak: szpalta gazetowa, ściany urzędów lub mieszkań, albumy pamiątkowe, czy plansze wystawowe w galeriach i muzeach. Kulturę tej społeczności może cechować m.in. otwartość -

⁶⁴ Przykładowe prace z kategorii starość w ruchu: ~bdpART; *Howdy*; <http://bdpART.deviantart.com/art/Howdy-58895247> [14.10.2007]; ~Benji182; *Calm senility*; <http://Benji182.deviantart.com/art/Calm-senility-46847916> [14.10.2007]; ~feral-goth; *allis-chalmers*; <http://feral-goth.deviantart.com/art/allis-chalmers-24186007> [14.10.2007]; ~Fukfire; *Lonely Rider*; <http://Fukfire.deviantart.com/art/Lonely-Rider-28232282> [14.10.2007]; ~jtlewis; *Help is at hand...*; <http://jtlewis.deviantart.com/art/Help-is-at-hand-22734826> [14.10.2007]; ~kbraz; *Taking a stroll*; <http://kbraz.deviantart.com/art/Taking-a-stroll-24107902> [14.10.2007]; ~LoganCL; *Helping Hand*; <http://LoganCL.deviantart.com/art/Helping-Hand-55089896> [14.10.2007]; =recklesslibertine; *Hell On Wheels*; <http://recklesslibertine.deviantart.com/art/Hell-On-Wheels-32461174> [14.10.2007]; ~shandle; *Stairway to Heaven*; <http://shandle.deviantart.com/art/Stairway-to-Heaven-45741050> [14.10.2007]; ~Talk3talk4; *in True blooded Malaysian*; <http://Talk3talk4.deviantart.com/art/in-True-blooded-Malaysian-61457856> [14.10.2007].

⁶⁵ Przykładowe prace z kategorii starość we wspólnocie: ~carpe-librum; *Elderly Pirates Never Retire*; <http://carpe-librum.deviantart.com/art/Elderly-Pirates-Never-Retire-22976750> [14.10.2007]; ~fon-ustas; *waltz*; <http://fon-ustas.deviantart.com/art/waltz-59562882> [14.10.2007]; ~Just-Rachel; *A Few Australian Spirits*; <http://Just-Rachel.deviantart.com/art/A-Few-Australian-Spirits-37193902> [14.10.2007]; ~Mayte; *Atlantis Family*; <http://Mayte.deviantart.com/art/Atlantis-Family-18444627> [14.10.2007]; ~minishadowlove; *Don't You Forget About Me..*; <http://minishadowlove.deviantart.com/art/Don-t-You-Forget-About-Me-59264524> [14.10.2007]; ~phantom42; *waiting for everyone else..*; <http://phantom42.deviantart.com/art/waiting-for-everyone-else-50804042> [14.10.2007]; =Phoenixcrying; *The Generation*; <http://Phoenixcrying.deviantart.com/art/The-Generation-37653512> [14.10.2007]; !Psycome; *Eldery Jigs*; <http://Psycome.deviantart.com/art/Eldery-Jigs-20748596> [14.10.2007]; =recklesslibertine; *IBetYouLookGoodOnTheDanceFloor*; <http://recklesslibertine.deviantart.com/art/IBetYouLookGoodOnTheDanceFloor-33855107> [14.10.2007]; ~squishy74; *Elderly Chainsaw Juggling*; <http://squishy74.deviantart.com/art/Elderly-Chainsaw-Juggling-48255975> [14.10.2007]; ~StarRose17; *OAP Queue*; <http://StarRose17.deviantart.com/art/OAP-Queue-58317411> [14.10.2007]; ~totalninja; *dance of the dead 1point1*; <http://totalninja.deviantart.com/art/dance-of-the-dead-1point1-1282756> [14.10.2007].

A. Klimczuk, *W kreatywnym chaosie. O zróżnicowaniu starości na przykładzie prac społeczności deviantART.com (Inventive Chaos: Art Works of Deviantart.com Community as an Example of Ageing Diversity)*, [in:] H. Jakubowska, A. Raciniewska, Ł. Rogowski (eds.), *Patrzac na starość*, UAM, Poznań 2009, pp. 165-211.

dopuszczanie do głosu osób, które mogą być wykluczane w innych grupach; dążenie do wyszukiwania nowych tematów i środków ich prezentacji; niejednoznaczne ukazywanie spraw; pobudzanie do refleksji; łączenie wszystkiego ze wszystkim - wykorzystywanie zasobów religii, ideologii, sztuki, mitów, legend, wiedzy lokalnej, historii itp. (Zob. Krzysztofek 2006: 9-11) oraz fragmentacja dyskursu - krótkotrwałość, brak uporządkowania i rozdrobnienie podejmowanych tematów (Zob. Bendyk 2005: 27-28). Niemniej przekonanie o udziale w „globalnej dyskusji” w której za pośrednictwem serwisów nurtu Web 2.0 są w stanie partycypować osoby pochodzące z całego świata może być tylko mitem. Choć deviantART.com zdaje się być „galerią dla każdego” to należy jednak pamiętać, iż nie wszyscy mieszkańcy Ziemi posiadają dostęp do sieci internet oraz że poszczególni ludzie różnią się chociażby stopniem, zakresem i motywacjami w tworzeniu treści UGC - możemy zatem spodziewać się wyłonienia w serwisach społecznościowych elit przekazujących szerszym kręgom społecznym nieznane wcześniej wartości, normy i wzory zachowań przy których opisie niezbędne staje się posługiwanie koncepcjami i pojęciami odbiegającymi od kanonu podstawowej wiedzy o społeczeństwie (Zob. Zacher 2007: 36-39).

Ponadto można zaryzykować twierdzenie, iż pojawienie się mediów cyfrowych już zdaje się oddziaływać na sposób postrzegania i starości, i ludzi starych. Obecność serwisów społecznościowych w sposób niejednoznaczny modyfikuje czynniki kształtujące starość jako fazę życia - serwisy te mogą bowiem: stanowić nowe przestrzenie edukacji i nauczania (uczestnicy mogą np. traktować temat starości jako tylko jeden z wielu na którym da się sprawdzić biegłość w posługiwaniu się opcjami programów graficznych); przyczyniać się do wzrostu wiedzy (dzięki udostępnionym materiałom odbiorcy mogą np. poznać typowe przedmioty, którymi posługują się ludzie starzy i miejsca w jakich przebywają); rozwijać umiejętności kreatywne (członkowie społeczności przeglądając prace innych uczą się ich krytycznej oceny, spostrzegawczości oraz odmiennych sposobów oglądu i kształtowania świata); mobilizować do zaangażowania społecznego i uczestnictwa politycznego (materiały mogą ukazywać wymagające rozwiązania problemy społeczne dotyczące ludzi starych); wpływać na sposoby określania pracy i czasu wolnego (np. sprzedaż na stronach społeczności prac plastycznych przygotowanych poza czasem pracy zawodowej lub bezinteresowne zaangażowanie się w czasie wolnym w moderowanie forum i rozwijanie technicznej infrastruktury serwisu internetowego społeczności); jak też wzbudzać problemy z ochroną prywatności i bezpieczeństwem (np. prace mogą dokumentować lokacje w których nie można

A. Klimczuk, *W kreatywnym chaosie. O zróżnicowaniu starości na przykładzie prac społeczności deviantART.com (Inventive Chaos: Art Works of Deviantart.com Community as an Example of Ageing Diversity)*, [in:] H. Jakubowska, A. Raciniewska, Ł. Rogowski (eds.), *Patrząc na starość*, UAM, Poznań 2009, pp. 165-211.

robić zdjęć i osoby, które nie chcą by ich wizerunek przedostał się do internetu) (Por. Szatur-Jaworska 2000: 21-28).

Dostęp do treści UGC może też zmieniać funkcjonowanie pozytywnych i negatywnych stereotypów starości oraz rodzaje typowych dla tej fazy zadań rozwojowych (np. akceptacji zależności od innych i śmierci), zdarzeń życiowych (np. chorób, przejścia na emeryturę), ról społecznych (np. ról rodzinnych, członków wspólnoty lokalnej, członków społeczności internetowych), dominujących przeżyć i postaw (np. odczucia cierpienia, dobrowolnej izolacji, dążenia do zainteresowania sobą innych, starania się o naukę obsługi komputera) oraz stylów życia seniorów (np. stylu wynikającego z posiadania dostępu do sieci internet) (Por. Szatur-Jaworska 2000: 46-60).

Badanie niewielkiej części prac udostępnionych przez użytkowników deviantART.com pozwoliło dostrzec nie tylko powszechnie znane przejawy starości, ale też zwrócić uwagę na często pomijane i trudne do artykulacji słownej aspekty emocjonalne, cielesne i przestrzenne. Uwzględnienie w analizie rysunków, prac malarskich i dokumentacji innych dzieł sztuki umożliwiło zauważenie trudności uchwycenia niektórych aspektów rzeczywistości społeczno-kulturowej na zdjęciach, których popularność rośnie za sprawą dostępności aparatów cyfrowych. Zdaje się, że pewne sfery życia wciąż łatwiej zobrazować poprzez prace plastyczne niż fotograficzne.

Należy jednakże pamiętać, iż społeczność deviantART.com ewoluuje w kierunku komercyjnym co może sprzyjać coraz „mocniejszym” przekazom, które nie muszą znajdować silnego oparcia w realiach życia społecznego. Poza określeniem cech samych prac w dalszych analizach należy podjąć próby określenia specyfiki ich autorów i odbiorców, jak też osób nadzorujących obsługę techniczną serwisu internetowego. Na badania takie pozwalają chociażby dostępne treści komentarzy do prac, zapisy dyskusji na forum, dzienniki użytkowników, kolekcje ich ulubionych prac oraz udostępnione dane o tożsamości członków społeczności (m.in. płeć, pochodzenie, status i typ użytkownika). W analizach tych istotną dyrektywą powinna być praca zespołowa nad zebranymi danymi, która może zwiększyć szanse na ich intersubiektywny ogląd. Niemniej z pewnością interesujące mogą być również wnioski z obserwacji uczestniczących powiązanych np. z publikacją w serwisie przez badacza jego własnych prac i udziałem w dyskusjach między członkami społeczności. Kolejne prace badawcze umożliwią poznanie motywacji osób kształtujących społeczność, barier uczestnictwa w niej, wykorzystywanych wśród twórców strategii selekcji i promocji prac,

A. Klimczuk, *W kreatywnym chaosie. O zróżnicowaniu starości na przykładzie prac społeczności deviantART.com (Inventive Chaos: Art Works of Deviantart.com Community as an Example of Ageing Diversity)*, [in:] H. Jakubowska, A. Raciniewska, Ł. Rogowski (eds.), *Patrząc na starość*, UAM, Poznań 2009, pp. 165-211.

określenie dokładniejszych powiązań między treścią prac a realiami życia społecznego, ustalenie hierarchii użytkowników oraz podzielanych przez nich norm i wartości.

Poza tym choć ilościowy ogrom danych wizualnych udostępnianych przez użytkowników serwisów społecznościowych zgodnych z nurtem Web 2.0 zasługuje na uwagę to należy pamiętać, iż „ilość nie równa się jakość”. Słuszne mogą być zatem twierdzenia Piotra Sztompki o obrazach uchwyconych lub stworzonych przez „nie-socjologa” (Sztompka 2005: 35-36): (1) nie są one robione z intencją socjologiczną (w celu rozwiązania problemu badawczego); (2) są tworzone z myślą o małej grupie odbiorców, najbliższych osób, a nie traktowane jako przedmiot do analizy; (3) nie wszystko co zawierają jest doniosłe socjologicznie, tj. stanowi klucz do głębszych, ukrytych warstw społeczeństwa, jego cech czy prawidłowości. Takie tezy nie powinny jednak przyznawać socjologom uprzywilejowanego statusu przy tworzeniu danych wizualnych.

Przeprowadzona analiza prac społeczności deviantART.com pozwala sądzić, iż badanie treści UGC jako materiałów zastanych w społecznościach internetowych wymaga nie tylko pogłębionej interpretacji danych wizualnych, ale też pokonania szeregu dylematów metodologicznych. Są to:

1. „Choroba nadmiaru” - mimo entuzjazmu z pozyskania wielu danych konieczność odsunięcia na bok lub odrzucenia znacznej ilości materiałów i ustalenia zasad zawężania tematu (Jak przygotować zasady doboru danych?);
2. Zróżnicowanie typów i rodzajów danych wizualnych (Czy połączyć analizę fotografii, prac plastycznych i danych tekstowych, czy badać tylko poszczególne rodzaje prac?);
3. Trudność pozyskania danych do analizy bez pośrednictwa stron internetowych (Jak przeprowadzić archiwizację danych podatnych na „zniknięcie ze stron”?);
4. Dylemat łączenia interpretacji obrazu i danych o obrazie (Czy wystarczy „to co widać”, czy uwzględniać też tytuł pracy, informacje o autorze i komentarze?);
5. Możliwość wystąpienia zafałszowanego przekazu np. „przebierańcy”, obróbka cyfrowa, zamieszczanie tych samych prac przez wiele osób (Jak wyznaczyć granicę prawdziwości obrazu?).

Kwestie te można uznać za najważniejsze trudności z którymi będzie trzeba się zmierzyć przy podobnych analizach.

A. Klimczuk, *W kreatywnym chaosie. O zróżnicowaniu starości na przykładzie prac społeczności deviantART.com (Inventive Chaos: Art Works of Deviantart.com Community as an Example of Ageing Diversity)*, [in:] H. Jakubowska, A. Raciniewska, Ł. Rogowski (eds.), *Patrząc na starość*, UAM, Poznań 2009, pp. 165-211.

Bibliografia

1. *deviantART* – Wikipedia; <http://en.wikipedia.org/wiki/DeviantART> [12.10.2007].
2. *deviantART: where ART meets application!*; <http://www.deviantart.com/> [12.10.2007].
3. Bendyk Edwin (2005); *Kody kultury w epoce cyfrowej*; "Kultura współczesna" nr 1/2005; s. 19-31.
4. Friedman Thomas L. (2006); *Świat jest płaski*; tłum. T. Hornowski; Poznań: Rebis.
5. Hornby Albert Sydney (2000); *Oxford advanced learner's dictionary of current English*; Oxford: Oxford University Press.
6. Krzysztofek Kazimierz (2006); *Status mediów cyfrowych: stare i nowe paradygmaty*; "Global Media Journal" nr 1/2006; s. 1-15; <http://www.globalmediajournal.collegium.edu.pl/artykuly/wiosna%202006/Krzysztofek-status%20mediow%20cyfrowych.pdf> [03.12.2008].
7. Pędich Wojciech (1999); *Ludzie starzy w perspektywie XXI wieku*; "Ethos" nr 3/1999; s. 129-137.
8. Postman Neil (2001); *W stronę XVIII stulecia: jak przeszłość może doskonalić naszą przyszłość*; tłum. R. Frąc; Warszawa: PIW.
9. Rifkin Jeremy (2002); *Wiek dostępu: nowa kultura hiperkapitalizmu, w której płaci się za każdą chwilę życia*; tłum. E. Kania; Wrocław: Wydawnictwo Dolnośląskie.
10. Siciński Andrzej (1999); *Spółczesność informacyjna: próba nazwania naszych czasów*; [w:] Lubacz Józef (red.) (1999); *W drodze do społeczeństwa informacyjnego*; Warszawa: IPWC.
11. Szatur-Jaworska Barbara (2000); *Ludzie starzy i starość w polityce społecznej*; Warszawa: Oficyna Wydawnicza ASPRA-JR.
12. Sztompka Piotr (2005); *Socjologia wizualna. Fotografia jako metoda badawcza*; Warszawa: PWN.
13. Wunsch-Vincent Sacha, Vickery Graham (2007); *Participative Web: User-Created Content*; <http://www.oecd.org/dataoecd/57/14/38393115.pdf>; OECD [12.10.2007].
14. Zacher Lech W. (2007); *Transformacje społeczeństw: od informacji do wiedzy*; Warszawa: C.H. Beck.

A. Klimczuk, *W kreatywnym chaosie. O zróżnicowaniu starości na przykładzie prac społeczności deviantART.com (Inventive Chaos: Art Works of Deviantart.com Community as an Example of Ageing Diversity)*, [in:] H. Jakubowska, A. Raciniewska, Ł. Rogowski (eds.), *Patrząc na starość*, UAM, Poznań 2009, pp. 165-211.

Abstrakt

Sieć internet coraz częściej służy nie tylko komunikacji między jej użytkownikami. Pojawienie się serwisów Web 2.0 stanowiących swoiste platformy do publikacji najrozmaitszych treści (m.in. zdjęć, filmów, nagrań muzycznych, linków do ciekawych stron) pozwoliło na uwolnienie pokładów aktywności i zaangażowania milionów ludzi na świecie. Praca traktuje o próbie socjologicznej analizy wizualnych materiałów zastanych traktujących o starości, które zostały udostępnione publicznie przez osoby korzystające z witryny deviantART.com. Jest to jedna z najdłużej funkcjonujących społeczności internetowych zrzeszających artystów z całego świata. Artykuł zwraca uwagę na wielość współczesnych form prezentacji starości oraz trudności i wskazówki metodologiczne związane z badaniem zasobów nowych mediów.

Aneks

Aneks 1: Przykładowe prace poddane analizie, których autorzy wyrazili zgodę na publikację:

(Kreatywny-chaos-01)

Wymiar techniczny - starość fantastyczna: *anubis; *The Psychopomp*;
<http://anubis.deviantart.com/art/The-Psychopomp-65428857> [14.10.2007]

(Kreatywny-chaos-02)

Wymiar techniczny - starość jako opowieść obrazkowa: ~lucid-state; *the hours*; <http://lucid-state.deviantart.com/art/the-hours-50085055> [14.10.2007]

(Kreatywny-chaos-03)

Wymiar techniczny - starość oznaczona: ~Fille-de-la-Neige; *Weird Signs, part II*; <http://Fille-de-la-Neige.deviantart.com/art/Weird-Signs-part-II-18342355> [14.10.2007]

(Kreatywny-chaos-04)

Wymiar techniczny - starość oznaczona: ~noEYEtoCRY; *People*;
<http://noEYEtoCRY.deviantart.com/art/People-63548793> [14.10.2007]

A. Klimczuk, *W kreatywnym chaosie. O zróżnicowaniu starości na przykładzie prac społeczności deviantART.com (Inventive Chaos: Art Works of Deviantart.com Community as an Example of Ageing Diversity)*, [in:] H. Jakubowska, A. Raciniewska, Ł. Rogowski (eds.), *Patrząc na starość*, UAM, Poznań 2009, pp. 165-211.

(Kreatywny-chaos-05)

Wymiar techniczny - starość kopiowalna: *THATGUYWHODRAWS; *Old People dont Bite*;
<http://THATGUYWHODRAWS.deviantart.com/art/Old-People-dont-Bite-38030941>
[14.10.2007]

(Kreatywny-chaos-06)

Wymiar techniczny - starość przy portrecie: ~Yumello; *Maryam*;
<http://Yumello.deviantart.com/art/Maryam-58543095> [14.10.2007]

(Kreatywny-chaos-07)

Wymiar techniczny - starość przysłonięta: ~mountine; *headless wanderer*;
<http://mountine.deviantart.com/art/headless-wanderer-42119349> [14.10.2007]

(Kreatywny-chaos-08)

Wymiar techniczny - starość tuż obok: ~DrBaghead; *Background Characters 5 of 7*;
<http://DrBaghead.deviantart.com/art/Background-Characters-5-of-7-66028351> [14.10.2007]

(Kreatywny-chaos-09)

Wymiar techniczny - starość w ulotce: ~lokiducks; *The Senile Seniors*;
<http://lokiducks.deviantart.com/art/The-Senile-Seniors-7477104> [14.10.2007]

(Kreatywny-chaos-10)

Wymiar techniczny - starość wypisana na twarzy, rękach lub stopach: ~itsinthemovement; *her daily journey.*; <http://itsinthemovement.deviantart.com/art/her-daily-journey-53236479>
[14.10.2007]

(Kreatywny-chaos-11)

Wymiar techniczny - starość złapana: ~tikideputy; *the way*;
<http://tikideputy.deviantart.com/art/the-way-30833969> [14.10.2007]

A. Klimczuk, *W kreatywnym chaosie. O zróżnicowaniu starości na przykładzie prac społeczności deviantART.com (Inventive Chaos: Art Works of Deviantart.com Community as an Example of Ageing Diversity)*, [in:] H. Jakubowska, A. Raciniewska, Ł. Rogowski (eds.), *Patrząc na starość*, UAM, Poznań 2009, pp. 165-211.

(Kreatywny-chaos-12)

Wymiar podmiotowy - nadzy/roznegliżowani: *bedpan3; *Pin Up 04*;

<http://bedpan3.deviantart.com/art/Pin-Up-04-31971773> [14.10.2007]

(Kreatywny-chaos-13)

Wymiar podmiotowy - postarzeni: ~Airick; *Forever Young*;

<http://Airick.deviantart.com/art/Forever-Young-33450960> [14.10.2007]

(Kreatywny-chaos-14)

Wymiar podmiotowy - obserwatorzy: =recklesslibertine; *The Shopkeeper*;

<http://recklesslibertine.deviantart.com/art/The-Shopkeeper-31108622> [14.10.2007]

(Kreatywny-chaos-15)

Wymiar podmiotowy - postacie mityczne i legendarne: ~Leon-87; *Playswithsquirells*;

<http://Leon-87.deviantart.com/art/Playswithsquirells-56951426> [14.10.2007]

(Kreatywny-chaos-16)

Wymiar podmiotowy - ubodzy: ~maileehawj; *San Luigi Del Francesi 003*;

<http://maileehawj.deviantart.com/art/San-Luigi-Del-Francesi-003-56945979> [14.10.2007]

(Kreatywny-chaos-17)

Wymiar podmiotowy - zamyślani: ~blackpurpleredpink; *Elderly Maori woman graf*;

<http://blackpurpleredpink.deviantart.com/art/Elderly-Maori-woman-graf-33887650>

[14.10.2007]

(Kreatywny-chaos-18)

Wymiar społeczno-kulturowy - starość krytyczna: ~Dogmeatlives; *Whippersnappers*;

<http://Dogmeatlives.deviantart.com/art/Whippersnappers-66510708> [14.10.2007]

(Kreatywny-chaos-19)

Wymiar społeczno-kulturowy - starość pikietująca: ~eldopoth9th; *Raging Grannies Too*;

<http://eldopoth9th.deviantart.com/art/Raging-Grannies-Too-22895227> [14.10.2007]

A. Klimczuk, *W kreatywnym chaosie. O zróżnicowaniu starości na przykładzie prac społeczności deviantART.com (Inventive Chaos: Art Works of Deviantart.com Community as an Example of Ageing Diversity)*, [in:] H. Jakubowska, A. Raciniewska, Ł. Rogowski (eds.), *Patrząc na starość*, UAM, Poznań 2009, pp. 165-211.

Aneks 2: Spis prac społeczności deviantART.com podanych jako przykłady

(nazwa użytkownika, tytuł pracy, adres strony internetowej – dane z 14.10.2007):

1. !Psycome; *Eldery Jigs*; <http://Psycome.deviantart.com/art/Eldery-Jigs-20748596> [14.10.2007].
2. *andrewk; *Jack Magic Main Cast*; <http://andrewk.deviantart.com/art/Jack-Magic-Main-Cast-26647553> [14.10.2007].
3. *anubis; *The Psychopomp*; <http://anubis.deviantart.com/art/The-Psychopomp-65428857> [14.10.2007].
4. *artstruggle; *SCRIBE*; <http://artstruggle.deviantart.com/art/SCRIBE-65197076> [14.10.2007].
5. *artstruggle; *SNUG*; <http://artstruggle.deviantart.com/art/SNUG-66463469> [14.10.2007].
6. *bedpan3; *Pin Up 04*; <http://bedpan3.deviantart.com/art/Pin-Up-04-31971773> [14.10.2007].
7. *bene-gesserit; *Warehousing*; <http://bene-gesserit.deviantart.com/art/Warehousing-61984641> [14.10.2007].
8. *bevels; *Years*; <http://bevels.deviantart.com/art/Years-34590635> [14.10.2007].
9. *BlueEyesBlackTears; *An in Depth Discussion*; <http://BlueEyesBlackTears.deviantart.com/art/An-in-Depth-Discussion-55335541> [14.10.2007].
10. *Booter-Freak; *Battle of the Buff WTF*; <http://Booter-Freak.deviantart.com/art/Battle-of-the-Buff-WTF-67235778> [14.10.2007].
11. *charlando; *Grandpa takes flight*; <http://charlando.deviantart.com/art/Grandpa-takes-flight-31471686> [14.10.2007].
12. *Cloony; *MaMaw*; <http://Cloony.deviantart.com/art/MaMaw-55973768> [14.10.2007].
13. *desmo100; *Nap time*; <http://desmo100.deviantart.com/art/Nap-time-15222296> [14.10.2007].
14. *DiabloAdvocati; *Nude for Peace*; <http://DiabloAdvocati.deviantart.com/art/Nude-for-Peace-4798242> [14.10.2007].
15. *Eclectia; *Elder*; <http://Eclectia.deviantart.com/art/Elder-60483291> [14.10.2007].
16. *emirates; *years ,and years , by gapgirl*; <http://emirates.deviantart.com/art/years-and-years-by-gapgirl-43310063> [14.10.2007].

A. Klimczuk, *W kreatywnym chaosie. O zróżnicowaniu starości na przykładzie prac społeczności deviantART.com (Inventive Chaos: Art Works of Deviantart.com Community as an Example of Ageing Diversity)*, [in:] H. Jakubowska, A. Raciniewska, Ł. Rogowski (eds.), *Patrząc na starość*, UAM, Poznań 2009, pp. 165-211.

17. *Faerie-Blood; *Old Timer*; <http://Faerie-Blood.deviantart.com/art/Old-Timer-49695248> [14.10.2007].
18. *FigoTheCat; *elderly couple*; <http://FigoTheCat.deviantart.com/art/elderly-couple-19279442> [14.10.2007].
19. *FilmThis; *Farmer of Old*; <http://FilmThis.deviantart.com/art/Farmer-of-Old-42962841> [14.10.2007].
20. *FreakyLaurent; *Clergy for the Deaf*; <http://FreakyLaurent.deviantart.com/art/Clergy-for-the-Deaf-33841504> [14.10.2007].
21. *karohehd; *Wise Advice*; <http://karohehd.deviantart.com/art/Wise-Advice-40183933> [14.10.2007].
22. *Koofer; *Death*; <http://Koofer.deviantart.com/art/Death-25904075> [14.10.2007].
23. *Lastwear; *Hitomede Itadaki*; <http://Lastwear.deviantart.com/art/Hitomede-Itadaki-56762005> [14.10.2007].
24. *lillambert; *And Heaven Waits*; <http://lillambert.deviantart.com/art/And-Heaven-Waits-34156268> [14.10.2007].
25. *Littleladychild; *Old Man Squid*; <http://Littleladychild.deviantart.com/art/Old-Man-Squid-46259903> [14.10.2007].
26. *m0rpheus; *Old Man Turned Warrior*; <http://m0rpheus.deviantart.com/art/Old-Man-Turned-Warrior-15065405> [14.10.2007]
27. *Midnyte-Sun; *Elderly Pedestrians*; <http://Midnyte-Sun.deviantart.com/art/Elderly-Pedestrians-35302633> [14.10.2007].
28. *MlleDinkley; *Sicilian Men*; <http://MlleDinkley.deviantart.com/art/Sicilian-Men-7672003> [14.10.2007].
29. *MsCrys; *Timeless Love 2*; <http://MsCrys.deviantart.com/art/Timeless-Love-2-65329165> [14.10.2007].
30. *MsCrys; *Timeless Love...*; <http://MsCrys.deviantart.com/art/Timeless-Love-65458853> [14.10.2007].
31. *MyLadyLiesWaiting; *Long Time Passing*; <http://MyLadyLiesWaiting.deviantart.com/art/Long-Time-Passing-21882428> [14.10.2007]
32. *oscar-d64; *still smiling*; <http://oscar-d64.deviantart.com/art/still-smiling-65066672> [14.10.2007].

A. Klimczuk, *W kreatywnym chaosie. O zróżnicowaniu starości na przykładzie prac społeczności deviantART.com (Inventive Chaos: Art Works of Deviantart.com Community as an Example of Ageing Diversity)*, [in:] H. Jakubowska, A. Raciniewska, Ł. Rogowski (eds.), *Patrząc na starość*, UAM, Poznań 2009, pp. 165-211.

- 33. *prettymonsters; *fortune teller*; <http://prettymonsters.deviantart.com/art/fortune-teller-32865485> [14.10.2007].
- 34. *rawjawbone; *charcoal fig 7*; <http://rawjawbone.deviantart.com/art/charcoal-fig-7-41445648> [14.10.2007].
- 35. *rhesusmonkey; *THE GUESTS*; <http://rhesusmonkey.deviantart.com/art/THE-GUESTS-19356796> [14.10.2007].
- 36. *Sanlucar; *Pause for thought*; <http://Sanlucar.deviantart.com/art/Pause-for-thought-64866149> [14.10.2007].
- 37. *scopeoflight; *Outsider*; <http://scopeoflight.deviantart.com/art/Outsider-47073983> [14.10.2007].
- 38. *shimmyhunnyshimmy; *Distant Memories*; <http://shimmyhunnyshimmy.deviantart.com/art/Distant-Memories-54790581> [14.10.2007].
- 39. *SilentWisdom; *Surpirse. Happy Graduation. .;* <http://SilentWisdom.deviantart.com/art/Surpirse-Happy-Graduation-19053837> [14.10.2007].
- 40. *SwordOfScotland; *Ancient of Tribes*; <http://SwordOfScotland.deviantart.com/art/Ancient-of-Tribes-38143677> [14.10.2007]
- 41. *tfavretto; *Heading Home*; <http://tfavretto.deviantart.com/art/Heading-Home-40687199> [14.10.2007].
- 42. *THATGUYWHODRAWS; *Mavis*; <http://THATGUYWHODRAWS.deviantart.com/art/Mavis-38166020> [14.10.2007]
- 43. *THATGUYWHODRAWS; *Old People dont Bite*; <http://THATGUYWHODRAWS.deviantart.com/art/Old-People-dont-Bite-38030941> [14.10.2007]
- 44. *zzoaozz; *Uncle Charlie*; <http://zzoaozz.deviantart.com/art/Uncle-Charlie-49556806> [14.10.2007]
- 45. ^rhapsouldize; *a little r and r*; <http://rhapsouldize.deviantart.com/art/a-little-r-and-r-65159810> [14.10.2007].
- 46. ^rhapsouldize; *a matter of importance*; <http://rhapsouldize.deviantart.com/art/a-matter-of-importance-58159942> [14.10.2007].
- 47. ^rhapsouldize; *dulcimearl*; <http://rhapsouldize.deviantart.com/art/dulcimearl-62194135> [14.10.2007].

A. Klimczuk, *W kreatywnym chaosie. O zróżnicowaniu starości na przykładzie prac społeczności deviantART.com (Inventive Chaos: Art Works of Deviantart.com Community as an Example of Ageing Diversity)*, [in:] H. Jakubowska, A. Raciniewska, Ł. Rogowski (eds.), *Patrząc na starość*, UAM, Poznań 2009, pp. 165-211.

48. ^rhapsouldize; *of determination*; <http://rhapsouldize.deviantart.com/art/of-determination-58490417> [14.10.2007].

49. ^rhapsouldize; *the gentleman*; <http://rhapsouldize.deviantart.com/art/the-gentleman-61574934> [14.10.2007].

50. `BurlapZack; *Mr. Akimbo*; <http://BurlapZack.deviantart.com/art/Mr-Akimbo-60595102> [14.10.2007].

51. ~5-design; *Elderly Man*; <http://5-design.deviantart.com/art/Elderly-Man-24444337> [14.10.2007].

52. ~95101; *Apple farmer*; <http://95101.deviantart.com/art/Apple-farmer-42477589> [14.10.2007].

53. ~a-t-e-n-i; *Old Lady*; <http://a-t-e-n-i.deviantart.com/art/Old-Lady-48226291> [14.10.2007].

54. ~abdoolseven; *Gangsta Grampa*; <http://abdoolseven.deviantart.com/art/Gangsta-Grampa-65232126> [14.10.2007].

55. ~AcrimoniousCeremony; *ornery old woman, this one.*; <http://AcrimoniousCeremony.deviantart.com/art/ornery-old-woman-this-one-28098465> [14.10.2007].

56. ~adjournalist; *Evict 2*; <http://adjournalist.deviantart.com/art/Evict-2-34812417> [14.10.2007].

57. ~adnamac; *Aged Man*; <http://adnamac.deviantart.com/art/Aged-Man-43613323> [14.10.2007].

58. ~aff1n1ty; *madness*; <http://aff1n1ty.deviantart.com/art/madness-44727357> [14.10.2007].

59. ~Airborne-Ranger; *Cold Heart*; <http://Airborne-Ranger.deviantart.com/art/Cold-Heart-3843455> [14.10.2007].

60. ~Airick; *Forever Young*; <http://Airick.deviantart.com/art/Forever-Young-33450960> [14.10.2007].

61. ~airwings; *As the time goes by...*; <http://airwings.deviantart.com/art/As-the-time-goes-by-66385020> [14.10.2007].

62. ~AK-Is-Harmless; *Bad Memory*; <http://AK-Is-Harmless.deviantart.com/art/Bad-Memory-9453163> [14.10.2007].

63. ~AK-Is-Harmless; *Somewhat Interesting Fact 11*; <http://AK-Is-Harmless.deviantart.com/art/Somewhat-Interesting-Fact-11-14558882> [14.10.2007].

A. Klimczuk, *W kreatywnym chaosie. O zróżnicowaniu starości na przykładzie prac społeczności deviantART.com (Inventive Chaos: Art Works of Deviantart.com Community as an Example of Ageing Diversity)*, [in:] H. Jakubowska, A. Raciniewska, Ł. Rogowski (eds.), *Patrzac na starość*, UAM, Poznań 2009, pp. 165-211.

64. ~Akogare; *Random Sketch-es 4*; <http://Akogare.deviantart.com/art/Random-Sketch-es-4-49265128> [14.10.2007].
65. ~Alcaeariel; *Fighting Time*; <http://Alcaeariel.deviantart.com/art/Fighting-Time-16359621> [14.10.2007].
66. ~alixrose; *GG*; <http://alixrose.deviantart.com/art/GG-26704253> [14.10.2007].
67. ~AngusMcLeod; *Drizzo - KoL*; <http://AngusMcLeod.deviantart.com/art/Drizzo-KoL-59235250> [14.10.2007].
68. ~anni-chu; *Elderly Respect*; <http://anni-chu.deviantart.com/art/Elderly-Respect-5408554> [14.10.2007].
69. ~Anti-Fundamentalist; *Elderly Muscles*; <http://Anti-Fundamentalist.deviantart.com/art/Elderly-Muscles-61652838> [14.10.2007].
70. ~antiscialbtrfly; *Unconditional.*; <http://antiscialbtrfly.deviantart.com/art/Unconditional-51419208> [14.10.2007].
71. ~anziolite; *A Shut-in's Holiday*; <http://anziolite.deviantart.com/art/A-Shut-in-s-Holiday-4102398> [14.10.2007].
72. ~ArchAngel76; *Walking at the Sponge Docks*; <http://ArchAngel76.deviantart.com/art/Walking-at-the-Sponge-Docks-31019795> [14.10.2007].
73. ~artimusX; *Grandmother-f\$cker*; <http://artimusX.deviantart.com/art/Grandmother-f-cker-4688435> [14.10.2007].
74. ~artstuck; *Sheikh Ahmed Yassin*; <http://artstuck.deviantart.com/art/Sheikh-Ahmed-Yassin-60004820> [14.10.2007].
75. ~Autumnchild; *The scarred veteran*; <http://Autumnchild.deviantart.com/art/The-scarred-veteran-40868383> [14.10.2007].
76. ~Avigone; *Generation Apart*; <http://Avigone.deviantart.com/art/Generation-Apart-22333624> [14.10.2007].
77. ~ayanimeya; *Conversation*; <http://ayanimeya.deviantart.com/art/Conversation-17119697> [14.10.2007].
78. ~ayearinthepast; *Needing*; <http://ayearinthepast.deviantart.com/art/Needing-27011829> [14.10.2007].
79. ~az-pro; *Out of the Sight*; <http://az-pro.deviantart.com/art/Out-of-the-Sight-66601321> [14.10.2007].

A. Klimczuk, *W kreatywnym chaosie. O zróżnicowaniu starości na przykładzie prac społeczności deviantART.com (Inventive Chaos: Art Works of Deviantart.com Community as an Example of Ageing Diversity)*, [in:] H. Jakubowska, A. Raciniewska, Ł. Rogowski (eds.), *Patrząc na starość*, UAM, Poznań 2009, pp. 165-211.

80. ~baby-bella; *Remembrance*; <http://baby-bella.deviantart.com/art/Remembrance-51812579> [14.10.2007].

81. ~Bad-Jacque; *Untitled2*; <http://Bad-Jacque.deviantart.com/art/Untitled2-36470742> [14.10.2007].

82. ~ballarat; *Old people dont bite*; <http://ballarat.deviantart.com/art/Old-people-dont-bite-42467774> [14.10.2007].

83. ~bashley07; *Road Sign*; <http://bashley07.deviantart.com/art/Road-Sign-52507816> [14.10.2007].

84. ~battywolf; *I don't quite feel whole...*; <http://battywolf.deviantart.com/art/I-don-t-quite-feel-whole-32725689> [14.10.2007].

85. ~bccgojuryu; *Emmy*; <http://bccgojuryu.deviantart.com/art/Emmy-45792016> [14.10.2007].

86. ~bdpART; *Howdy*; <http://bdpART.deviantart.com/art/Howdy-58895247> [14.10.2007].

87. ~belleofchernobyl; *unable*; <http://belleofchernobyl.deviantart.com/art/unable-18229765> [14.10.2007].

88. ~Benji182; *Calm senility*; <http://Benji182.deviantart.com/art/Calm-senility-46847916> [14.10.2007].

89. ~Billdrastal; *Old lady day*; <http://Billdrastal.deviantart.com/art/Old-lady-day-63019495> [14.10.2007].

90. ~bipolarbear; *Black is Beautiful*; <http://bipolarbear.deviantart.com/art/Black-is-Beautiful-4943672> [14.10.2007].

91. ~blackpurpleredpink; *Elderly Maori woman graf*; <http://blackpurpleredpink.deviantart.com/art/Elderly-Maori-woman-graf-33887650> [14.10.2007].

92. ~blayrd; *old music*; <http://blayrd.deviantart.com/art/old-music-25412402> [14.10.2007].

93. ~BlueAlchemy; *Fisherman*; <http://BlueAlchemy.deviantart.com/art/Fisherman-13241089> [14.10.2007].

94. ~BluMan; *The Carolers*; <http://BluMan.deviantart.com/art/The-Carolers-13332236> [14.10.2007].

95. ~Bob-da-Cat; *Magical Characters*; <http://Bob-da-Cat.deviantart.com/art/Magical-Characters-28380516> [14.10.2007].

96. ~boxesofnothing; *Damn Kids*; <http://boxesofnothing.deviantart.com/art/Damn-Kids-2578558> [14.10.2007].

A. Klimczuk, *W kreatywnym chaosie. O zróżnicowaniu starości na przykładzie prac społeczności deviantART.com (Inventive Chaos: Art Works of Deviantart.com Community as an Example of Ageing Diversity)*, [in:] H. Jakubowska, A. Raciniewska, Ł. Rogowski (eds.), *Patrząc na starość*, UAM, Poznań 2009, pp. 165-211.

97. ~Brashen; *Nursing Heaven*; <http://Brashen.deviantart.com/art/Nursing-Heaven-39134191> [14.10.2007].

98. ~Brat-Monster; *Making Music Together*; <http://Brat-Monster.deviantart.com/art/Making-Music-Together-65571090> [14.10.2007].

99. ~breakfast; *Mother and Daughter.*; <http://breakfast.deviantart.com/art/Mother-and-Daughter-49203826> [14.10.2007].

100. ~BungZ; *fritz has gas*; <http://BungZ.deviantart.com/art/fritz-has-gas-49190975> [14.10.2007].

101. ~BurgaZz; *Will i die soon?*; <http://BurgaZz.deviantart.com/art/Will-i-die-soon-66928267> [14.10.2007].

102. ~c-ko; *Date Rape Project 3*; <http://c-ko.deviantart.com/art/Date-Rape-Project-3-13115405> [14.10.2007].

103. ~cantdrawgood; *Won't Be Multiplying Anymore*; <http://cantdrawgood.deviantart.com/art/Won-t-Be-Multiplying-Anymore-28465890> [14.10.2007].

104. ~captainsnaga; *Raise the Flag, Preacher*; <http://captainsnaga.deviantart.com/art/Raise-the-Flag-Preacher-65785142> [14.10.2007].

105. ~carpe-librum; *Elderly Pirates Never Retire*; <http://carpe-librum.deviantart.com/art/Elderly-Pirates-Never-Retire-22976750> [14.10.2007].

106. ~cast-shadow; *'Elderly People' Sign*; <http://cast-shadow.deviantart.com/art/Elderly-People-Sign-46499999> [14.10.2007].

107. ~CatarinaCardoso; *Let's pretend*; <http://CatarinaCardoso.deviantart.com/art/Let-s-pretend-50226944> [14.10.2007].

108. ~catfat; *The Goods*; <http://catfat.deviantart.com/art/The-Goods-16445943> [14.10.2007].

109. ~cbs; *Gargoyle nursing home*; <http://cbs.deviantart.com/art/Gargoyle-nursing-home-25497626> [14.10.2007].

110. ~celticgirl; *What These Eyes Have Seen*; <http://celticgirl.deviantart.com/art/What-These-Eyes-Have-Seen-26526310> [14.10.2007].

111. ~Chaps7; *Elderly Elephant*; <http://Chaps7.deviantart.com/art/Elderly-Elephant-24963117> [14.10.2007].

A. Klimczuk, *W kreatywnym chaosie. O zróżnicowaniu starości na przykładzie prac społeczności deviantART.com (Inventive Chaos: Art Works of Deviantart.com Community as an Example of Ageing Diversity)*, [in:] H. Jakubowska, A. Raciniewska, Ł. Rogowski (eds.), *Patrzac na starość*, UAM, Poznań 2009, pp. 165-211.

112. ~chikinnugets; *homicidal rampage*; <http://chikinnugets.deviantart.com/art/homicidal-rampage-8226779> [14.10.2007].
113. ~Chriskasurak; *GFC R Amr Xanary Deschner 4th.*;
<http://Chriskasurak.deviantart.com/art/GFC-R-Amr-Xanary-Deschner-4th-52456224>
[14.10.2007].
114. ~clemmy-1985; *Did you really...?*; <http://clemmy-1985.deviantart.com/art/Did-you-really-35987016> [14.10.2007].
115. ~conefloweradams; *Older People and Ice Cream*;
<http://conefloweradams.deviantart.com/art/Older-People-and-Ice-Cream-65949776>
[14.10.2007].
116. ~cormont; *Flood -published-*; <http://cormont.deviantart.com/art/Flood-published-16265427> [14.10.2007].
117. ~CottonCandyFloss; *Ring Road Supermarket*;
<http://CottonCandyFloss.deviantart.com/art/Ring-Road-Supermarket-62546864> [14.10.2007].
118. ~Crazy-Threesome; *Fun in the hot tub*; <http://Crazy-Threesome.deviantart.com/art/Fun-in-the-hot-tub-48157740> [14.10.2007].
119. ~cre8vsteph; *Old Man Boris*; <http://cre8vsteph.deviantart.com/art/Old-Man-Boris-4182999> [14.10.2007].
120. ~crushedsilicon; *Contours of Age*; <http://crushedsilicon.deviantart.com/art/Contours-of-Age-31751035> [14.10.2007].
121. ~crystal-the-demon; *Another Xehanort*; <http://crystal-the-demon.deviantart.com/art/Another-Xehanort-66335563> [14.10.2007].
122. ~Cynosura; *Beats Television*; <http://Cynosura.deviantart.com/art/Beats-Television-66789248> [14.10.2007].
123. ~Dakeyras666; *Old Man 2*; <http://Dakeyras666.deviantart.com/art/Old-Man-2-50420741> [14.10.2007].
124. ~dancinrainbows09; *Love Knows No Boundries....*;
<http://dancinrainbows09.deviantart.com/art/Love-Knows-No-Boundries-59818330>
[14.10.2007].
125. ~davidbdr; *War Budget*; <http://davidbdr.deviantart.com/art/War-Budget-49028028>
[14.10.2007].

A. Klimczuk, *W kreatywnym chaosie. O zróżnicowaniu starości na przykładzie prac społeczności deviantART.com (Inventive Chaos: Art Works of Deviantart.com Community as an Example of Ageing Diversity)*, [in:] H. Jakubowska, A. Raciniewska, Ł. Rogowski (eds.), *Patrząc na starość*, UAM, Poznań 2009, pp. 165-211.

126. ~deathtoll1912; *Distant memories.*; <http://deathtoll1912.deviantart.com/art/Distant-memories-41031697> [14.10.2007].
127. ~deranged-badger; *assalting the elderly*; <http://deranged-badger.deviantart.com/art/assalting-the-elderly-31513712> [14.10.2007].
128. ~Digitool; *wip*; <http://Digitool.deviantart.com/art/wip-9550076> [14.10.2007].
129. ~DimaRuh; *Scams*; <http://DimaRuh.deviantart.com/art/Scams-19828952> [14.10.2007].
130. ~dirigiberbil; *Finally finished*; <http://dirigiberbil.deviantart.com/art/Finally-finished-36101095> [14.10.2007].
131. ~divine-miss-m; *Dumbledore in Red*; <http://divine-miss-m.deviantart.com/art/Dumbledore-in-Red-2852760> [14.10.2007].
132. ~dlusion; *Speeding by*; <http://dlusion.deviantart.com/art/Speeding-By-39596648> [14.10.2007].
133. ~doggonedezzie; *Grandma in the City*; <http://doggonedezzie.deviantart.com/art/Grandma-in-the-City-32152080> [14.10.2007].
134. ~Dogmeatlives; *Whippersnappers*; <http://Dogmeatlives.deviantart.com/art/Whippersnappers-66510708> [14.10.2007].
135. ~DrBaghead; *Background Characters 5 of 7*; <http://DrBaghead.deviantart.com/art/Background-Characters-5-of-7-66028351> [14.10.2007].
136. ~efkie; *pani starsza*; <http://efkie.deviantart.com/art/pani-starsza-38593843> [14.10.2007].
137. ~eldopoth9th; *Raging Grannies Too*; <http://eldopoth9th.deviantart.com/art/Raging-Grannies-Too-22895227> [14.10.2007].
138. ~Elijah-Snow; *Caught in the Act*; <http://Elijah-Snow.deviantart.com/art/Caught-in-the-Act-36112890> [14.10.2007].
139. ~elphvanishes; *The tourists*; <http://elphvanishes.deviantart.com/art/The-tourists-38601453> [14.10.2007].
140. ~epil0gue; *Man Feeding Pigeons*; <http://epil0gue.deviantart.com/art/Man-Feeding-Pigeons-64216871> [14.10.2007].
141. ~equuleus; *Watching Time*; <http://equuleus.deviantart.com/art/Watching-Time-22426009> [14.10.2007].
142. ~erotology; *Beauty queen*; <http://erotology.deviantart.com/art/Beauty-queen-41886241> [14.10.2007].

A. Klimczuk, *W kreatywnym chaosie. O zróżnicowaniu starości na przykładzie prac społeczności deviantART.com (Inventive Chaos: Art Works of Deviantart.com Community as an Example of Ageing Diversity)*, [in:] H. Jakubowska, A. Raciniewska, Ł. Rogowski (eds.), *Patrząc na starość*, UAM, Poznań 2009, pp. 165-211.

143. ~Escherichia-Coli; *All Hail Yeltsin*; <http://Escherichia-Coli.deviantart.com/art/All-Hail-Yeltsin-13405658> [14.10.2007].
144. ~Ex-Substantial; *It's not the artistry*; <http://Ex-Substantial.deviantart.com/art/It-s-not-the-artistry-20196172> [14.10.2007].
145. ~exasperate; *dwarfed.*; <http://exasperate.deviantart.com/art/dwarfed-29938210> [14.10.2007].
146. ~expressiveelf; *elderly never suffer dementia*; <http://expressiveelf.deviantart.com/art/elderly-never-suffer-dementia-28836174> [14.10.2007].
147. ~fabioyabu; *Old couple*; <http://fabioyabu.deviantart.com/art/Old-couple-65816505> [14.10.2007].
148. ~Fathomous; *Searching for light*; <http://Fathomous.deviantart.com/art/Searching-for-light-31801370> [14.10.2007].
149. ~fben; *grandma - the american dream*; <http://fben.deviantart.com/art/grandma-the-american-dream-35622397> [14.10.2007].
150. ~feral-goth; *allis-chalmers*; <http://feral-goth.deviantart.com/art/allis-chalmers-24186007> [14.10.2007].
151. ~Fille-de-la-Neige; *Weird Signs, part II*; <http://Fille-de-la-Neige.deviantart.com/art/Weird-Signs-part-II-18342355> [14.10.2007].
152. ~firelioness06; *Front and Back*; <http://firelioness06.deviantart.com/art/Front-and-Back-62949643> [14.10.2007].
153. ~flaw3db3auty; *Pool Night*; <http://flaw3db3auty.deviantart.com/art/Pool-Night-63315600> [14.10.2007].
154. ~flowkradd; *Elderly Woman Shopping*; <http://flowkradd.deviantart.com/art/Elderly-Woman-Shopping-54096399> [14.10.2007].
155. ~fnshstrng; *hope 1015*; <http://fnshstrng.deviantart.com/art/Hope-1015-66168767> [14.10.2007].
156. ~fon-ustas; *waltz*; <http://fon-ustas.deviantart.com/art/waltz-59562882> [14.10.2007].
157. ~fotocraft; *Reminisce*; <http://fotocraft.deviantart.com/art/Reminisce-62720951> [14.10.2007].
158. ~frogleader; *lawn boy*; <http://frogleader.deviantart.com/art/lawn-boy-9592642> [14.10.2007].

A. Klimczuk, *W kreatywnym chaosie. O zróżnicowaniu starości na przykładzie prac społeczności deviantART.com (Inventive Chaos: Art Works of Deviantart.com Community as an Example of Ageing Diversity)*, [in:] H. Jakubowska, A. Raciniewska, Ł. Rogowski (eds.), *Patrząc na starość*, UAM, Poznań 2009, pp. 165-211.

159. ~Fukfire; *Lonely Rider*; <http://Fukfire.deviantart.com/art/Lonely-Rider-28232282> [14.10.2007].
160. ~Geisterfaust; *Grey Man*; <http://Geisterfaust.deviantart.com/art/Grey-Man-60447044> [14.10.2007].
161. ~gillisfineart; *behind the flowers*; <http://gillisfineart.deviantart.com/art/behind-the-flowers-8890929> [14.10.2007].
162. ~glitteryblackrose; *Ruby*; <http://glitteryblackrose.deviantart.com/art/Ruby-8630200> [14.10.2007].
163. ~gracegunawan; *peeling garlics*; <http://gracegunawan.deviantart.com/art/peeling-garlics-57465374> [14.10.2007].
164. ~gutterSLUTT; *OldPeopleLove*; <http://gutterSLUTT.deviantart.com/art/OldPeopleLove-41125221> [14.10.2007].
165. ~gwarmor13; *Grumpy Old Men*; <http://gwarmor13.deviantart.com/art/Grumpy-Old-Men-25983077> [14.10.2007].
166. ~haleyhair; *05.09.08*; <http://haleyhair.deviantart.com/art/05-09-08-61883608> [14.10.2007].
167. ~hausfrau; *Mantagnana Padre*; <http://hausfrau.deviantart.com/art/Mantagnana-Padre-11281931> [14.10.2007].
168. ~hayleyb28; *Age Concern Direct Mail 2*; <http://hayleyb28.deviantart.com/art/Age-Concern-Direct-Mail-2-36553884> [14.10.2007].
169. ~hdandseek; *change*; <http://Snowflake-ske.deviantart.com/art/storyboard-commercial-26444766> [14.10.2007]
170. ~hertubise; *J as an Old Man*; <http://hertubise.deviantart.com/art/J-as-an-Old-Man-55835815> [14.10.2007].
171. ~HikaruChan4ever; *AKON 18 - Cosplayer 03*; <http://HikaruChan4ever.deviantart.com/art/AKON-18-Cosplayer-03-57098615> [14.10.2007].
172. ~HKi; *Requiem for A Woman II*; <http://HKi.deviantart.com/art/Requiem-for-A-Woman-II-62565194> [14.10.2007]
173. ~horrorvacui; *Hopkins*; <http://horrorvacui.deviantart.com/art/Hopkins-31690120> [14.10.2007].
174. ~Hortlak; *Nomad*; <http://Hortlak.deviantart.com/art/Nomad-34649019> [14.10.2007].

A. Klimczuk, *W kreatywnym chaosie. O zróżnicowaniu starości na przykładzie prac społeczności deviantART.com (Inventive Chaos: Art Works of Deviantart.com Community as an Example of Ageing Diversity)*, [in:] H. Jakubowska, A. Raciniewska, Ł. Rogowski (eds.), *Patrząc na starość*, UAM, Poznań 2009, pp. 165-211.

175. ~HotTopicMan83; *Old me.*; <http://HotTopicMan83.deviantart.com/art/Old-me-4087378> [14.10.2007].
176. ~hyposthenia; *2 Hours From Lagos*; <http://hyposthenia.deviantart.com/art/2-Hours-From-Lagos-22938299> [14.10.2007].
177. ~IanEllis; *The Old Man II*; <http://IanEllis.deviantart.com/art/The-Old-Man-II-13041138> [14.10.2007].
178. ~if-winter-ends; *the kiss*; <http://if-winter-ends.deviantart.com/art/the-kiss-40687627> [14.10.2007].
179. ~iheartmickey; *Original Gangster*; <http://iheartmickey.deviantart.com/art/Original-Gangster-63194122> [14.10.2007].
180. ~Iktome; *50th Wedding Anniversary*; <http://Iktome.deviantart.com/art/50th-Wedding-Anniversary-33515379> [14.10.2007].
181. ~illiyun; *thinking...*; <http://illiyun.deviantart.com/art/thinking-33224886> [14.10.2007].
182. ~inthenameofbooga; *Bust of an Elderly Man*; <http://inthenameofbooga.deviantart.com/art/Bust-of-an-Elderly-Man-25711284> [14.10.2007].
183. ~itsinthemovement; *her daily journey.*; <http://itsinthemovement.deviantart.com/art/her-daily-journey-53236479> [14.10.2007].
184. ~J-Button; *Harold Shipman*; <http://J-Button.deviantart.com/art/Harold-Shipman-55811153> [14.10.2007].
185. ~JenJenm; *poet 3*; <http://JenJenm.deviantart.com/art/poet-3-62714611> [14.10.2007].
186. ~jmsognibene; *Greying of America*; <http://jmsognibene.deviantart.com/art/Greying-of-America-52390316> [14.10.2007].
187. ~jojo-kun; *Lestat and Magnus*; <http://jojo-kun.deviantart.com/art/Lestat-and-Magnus-13695570> [14.10.2007].
188. ~joviana; *Mother of Color*; <http://joviana.deviantart.com/art/Mother-of-Color-38745988> [14.10.2007].
189. ~jtlewis; *Help is at hand...*; <http://jtlewis.deviantart.com/art/Help-is-at-hand-22734826> [14.10.2007].
190. ~Just-Rachel; *A Few Australian Spirits*; <http://Just-Rachel.deviantart.com/art/A-Few-Australian-Spirits-37193902> [14.10.2007].
191. ~kbraz; *Taking a stroll*; <http://kbraz.deviantart.com/art/Taking-a-stroll-24107902> [14.10.2007].

A. Klimczuk, *W kreatywnym chaosie. O zróżnicowaniu starości na przykładzie prac społeczności deviantART.com (Inventive Chaos: Art Works of Deviantart.com Community as an Example of Ageing Diversity)*, [in:] H. Jakubowska, A. Raciniewska, Ł. Rogowski (eds.), *Patrząc na starość*, UAM, Poznań 2009, pp. 165-211.

192. ~kenziegunn; *all my friends*; <http://kenziegunn.deviantart.com/art/all-my-friends-38034880> [14.10.2007].
193. ~kerrijane; *Glamorous Grandma*; <http://kerrijane.deviantart.com/art/Glamorous-Grandma-60364489> [14.10.2007].
194. ~kerrijane; *Gleeful Grandpa*; <http://kerrijane.deviantart.com/art/Gleeful-Grandpa-60364323> [14.10.2007].
195. ~Khylov; *win*; <http://Khylov.deviantart.com/art/Duhrwin-16769210> [14.10.2007].
196. ~kiss-me-empty; *Elderly Wisdom*; <http://kiss-me-empty.deviantart.com/art/Elderly-Wisdom-29077106> [14.10.2007].
197. ~kitchensmile; *Old man and his company*; <http://kitchensmile.deviantart.com/art/Old-man-and-his-company-21926248> [14.10.2007].
198. ~kooyouliang; *shanghai elderly 2*; <http://kooyouliang.deviantart.com/art/shanghai-elderly-2-46064709> [14.10.2007].
199. ~kooyouliang; *shanghai elderly*; <http://kooyouliang.deviantart.com/art/shanghai-elderly-46064591> [14.10.2007].
200. ~kwanzaa-robot; *Chapter one, page 7*; <http://kwanzaa-robot.deviantart.com/art/Chapter-one-page-7-32923117> [14.10.2007].
201. ~Kydo; *Cat Street Page 3*; <http://Kydo.deviantart.com/art/Cat-Street-Page-3-63125349> [14.10.2007].
202. ~kyle1852; *Elderly*; <http://kyle1852.deviantart.com/art/Elderly-13525729> [14.10.2007].
203. ~Lady-Mad-Hatter; *Lights, camera, my face itches*; <http://Lady-Mad-Hatter.deviantart.com/art/Lights-camera-my-face-itches-36479750> [14.10.2007].
204. ~LeahScott; *Beautiful Elderly female Model*; <http://LeahScott.deviantart.com/art/Beautiful-Elderly-female-Model-39255137> [14.10.2007].
205. ~Legendary-YnD; *Peace Be With You*; <http://Legendary-YnD.deviantart.com/art/Peace-Be-With-You-40756932> [14.10.2007].
206. ~Leon-87; *Playswithsquirells*; <http://Leon-87.deviantart.com/art/Playswithsquirells-56951426> [14.10.2007].
207. ~les-ailes; *People- No Trespassing*; <http://les-ailes.deviantart.com/art/People-No-Trespassing-51926970> [14.10.2007].

A. Klimczuk, *W kreatywnym chaosie. O zróżnicowaniu starości na przykładzie prac społeczności deviantART.com (Inventive Chaos: Art Works of Deviantart.com Community as an Example of Ageing Diversity)*, [in:] H. Jakubowska, A. Raciniewska, Ł. Rogowski (eds.), *Patrząc na starość*, UAM, Poznań 2009, pp. 165-211.

- 208. ~lessthangreat; *Elderly Love*; <http://lessthangreat.deviantart.com/art/Elderly-Love-38747243> [14.10.2007].
- 209. ~letrasiant; *MD Oktoberfest - Big Band*; <http://letrasiant.deviantart.com/art/MD-Oktoberfest-Big-Band-24266151> [14.10.2007].
- 210. ~liberation1945; *Elijah - Smile*; <http://liberation1945.deviantart.com/art/Elijah-Smile-49547372> [14.10.2007].
- 211. ~libertinegirl; *peel*; <http://libertinegirl.deviantart.com/art/peel-45047761> [14.10.2007].
- 212. ~licenced-to-Will; *Alcohol causes everything*; <http://licenced-to-Will.deviantart.com/art/Alcohol-causes-everything-13629692> [14.10.2007].
- 213. ~llrphotography; *Vision of the elderly*; <http://llrphotography.deviantart.com/art/Vision-of-the-elderly-62105372> [14.10.2007].
- 214. ~LoganCL; *Helping Hand*; <http://LoganCL.deviantart.com/art/Helping-Hand-55089896> [14.10.2007].
- 215. ~lokiducks; *The Senile Seniors*; <http://lokiducks.deviantart.com/art/The-Senile-Seniors-7477104> [14.10.2007].
- 216. ~LordJay; *The Master*; <http://lordjay.deviantart.com/art/The-Master-23716163> [14.10.2007].
- 217. ~lorenthka; *Grandma*; <http://lorenthka.deviantart.com/art/Grandma-23298252> [14.10.2007].
- 218. ~lucid-state; *the hours*; <http://lucid-state.deviantart.com/art/the-hours-50085055> [14.10.2007].
- 219. ~Lyfers; *The Protest in Santa Barbara.*; <http://Lyfers.deviantart.com/art/The-Protest-in-Santa-Barbara-56772939> [14.10.2007].
- 220. ~magentakady; *My Gypsy Maternal Aunt* ; <http://magentakady.deviantart.com/art/quot-My-Gypsy-Maternal-Aunt-quot-34808724> [14.10.2007].
- 221. ~magentakady; *The Elderly Mans Chat*; <http://magentakady.deviantart.com/art/The-Elderly-Mans-Chat-34959655> [14.10.2007].
- 222. ~magicalmonkeyboy; *Magical Monkey Boy 1 p4*; <http://magicalmonkeyboy.deviantart.com/art/Magical-Monkey-Boy-1-p4-2727614> [14.10.2007].

A. Klimczuk, *W kreatywnym chaosie. O zróżnicowaniu starości na przykładzie prac społeczności deviantART.com (Inventive Chaos: Art Works of Deviantart.com Community as an Example of Ageing Diversity)*, [in:] H. Jakubowska, A. Raciniewska, Ł. Rogowski (eds.), *Patrząc na starość*, UAM, Poznań 2009, pp. 165-211.

223. ~Maiken; *Tissue For Tears*; <http://Maiken.deviantart.com/art/Tissue-For-Tears-13823584> [14.10.2007].
224. ~maileehawj; *San Luigi Del Francesi 003*; <http://maileehawj.deviantart.com/art/San-Luigi-Del-Francesi-003-56945979> [14.10.2007].
225. ~mainstreet-o0; *We become silhouettes*; <http://mainstreet-o0.deviantart.com/art/We-become-silhouettes-28443367> [14.10.2007].
226. ~maniacaldude; *The Problem with False Teeth*; <http://maniacaldude.deviantart.com/art/The-Problem-with-False-Teeth-31362270> [14.10.2007].
227. ~matthewzammit; *church*; <http://matthewzammit.deviantart.com/art/church-23153512> [14.10.2007].
228. ~maybeinlegoland; *The old Russian Story Tellers*; <http://maybeinlegoland.deviantart.com/art/The-old-Russian-Story-Tellers-64706639> [14.10.2007].
229. ~Mayte; *Atlantis Family*; <http://Mayte.deviantart.com/art/Atlantis-Family-18444627> [14.10.2007].
230. ~melrayy; *Alzheimers?*; <http://melrayy.deviantart.com/art/Alzheimers-36365671> [14.10.2007].
231. ~mickmoart; *Screw You*; <http://mickmoart.deviantart.com/art/Screw-You-48297397> [14.10.2007].
232. ~minishadowlove; *Don't You Forget About Me..*; <http://minishadowlove.deviantart.com/art/Don-t-You-Forget-About-Me-59264524> [14.10.2007].
233. ~Miss-Hart; *WIP - Neil Young*; <http://Miss-Hart.deviantart.com/art/WIP-Neil-Young-28216733> [14.10.2007]
234. ~misskoreanninja; *they*; <http://misskoreanninja.deviantart.com/art/they-20031583> [14.10.2007].
235. ~mistakeablyme; *A Welcomed Visit*; <http://mistakeablyme.deviantart.com/art/A-Welcomed-Visit-56795007> [14.10.2007].
236. ~MisterBingley; *A Moose Dialogue*; <http://MisterBingley.deviantart.com/art/A-Moose-Dialogue-13435019> [14.10.2007]

A. Klimczuk, *W kreatywnym chaosie. O zróżnicowaniu starości na przykładzie prac społeczności deviantART.com (Inventive Chaos: Art Works of Deviantart.com Community as an Example of Ageing Diversity)*, [in:] H. Jakubowska, A. Raciniewska, Ł. Rogowski (eds.), *Patrząc na starość*, UAM, Poznań 2009, pp. 165-211.

237. ~mithlammothiel; *when I'm 64*; <http://mithlammothiel.deviantart.com/art/when-I-m-64-52618757> [14.10.2007].
238. ~Monocolour-photos; *living in the past*; <http://Monocolour-photos.deviantart.com/art/living-in-the-past-32817661> [14.10.2007].
239. ~Mortis-of-midian; *Grey Wizard*; <http://Mortis-of-midian.deviantart.com/art/Grey-Wizard-35534101> [14.10.2007].
240. ~mountine; *headless wanderer*; <http://mountine.deviantart.com/art/headless-wanderer-42119349> [14.10.2007].
241. ~mousekretopia; *Its Grandpa Ghost*; <http://mousekretopia.deviantart.com/art/Its-Grandpa-Ghost-2360035> [14.10.2007].
242. ~mydogcanfly; *The old lady 2*; <http://mydogcanfly.deviantart.com/art/The-old-lady-2-24305503> [14.10.2007].
243. ~mydogcanfly; *The old lady 3*; <http://mydogcanfly.deviantart.com/art/The-old-lady-3-24305603> [14.10.2007].
244. ~nanasfreak; *Old Lady*; <http://nanasfreak.deviantart.com/art/Old-Lady-53773179> [14.10.2007].
245. ~nareia; *:Nachtwache:*; <http://nareia.deviantart.com/art/Nachtwache-8535545> [14.10.2007].
246. ~Natsuko-Kuonji24; *100 deeds for Ranma and Akane1*; <http://Natsuko-Kuonji24.deviantart.com/art/100-deeds-for-Ranma-and-Akane1-49181381> [14.10.2007].
247. ~nau; *Beg in Prague*; <http://nau.deviantart.com/art/Beg-in-Prague-2836253> [14.10.2007].
248. ~NekoMage; *The Elderly Army*; <http://NekoMage.deviantart.com/art/The-Elderly-Army-36560974> [14.10.2007].
249. ~neptunalnoc; *surprised by an elderly man-fr*; <http://neptunalnoc.deviantart.com/art/surprised-by-an-elderly-man-fr-40127977> [14.10.2007].
250. ~nervousystem; *A page from my book*; <http://nervousystem.deviantart.com/art/A-page-from-my-book-33457962> [14.10.2007].
251. ~NexusDX; *Impending Doom*; <http://NexusDX.deviantart.com/art/Impending-Doom-52603631> [14.10.2007].
252. ~NexusDX; *Those Lips Series 2 A*; <http://NexusDX.deviantart.com/art/Those-Lips-Series-2-A-58869484> [14.10.2007].

A. Klimczuk, *W kreatywnym chaosie. O zróżnicowaniu starości na przykładzie prac społeczności deviantART.com (Inventive Chaos: Art Works of Deviantart.com Community as an Example of Ageing Diversity)*, [in:] H. Jakubowska, A. Raciniewska, Ł. Rogowski (eds.), *Patrząc na starość*, UAM, Poznań 2009, pp. 165-211.

- 253. ~nicoleminkin; *Dandelions*; <http://nicoleminkin.deviantart.com/art/Dandelions-39287023> [14.10.2007]
- 254. ~nIeCe; *Pastimes of their dotages .2*; <http://nIeCe.deviantart.com/art/Pastimes-of-their-dotages-2-61484599> [14.10.2007].
- 255. ~nIeCe; *Pastimes of their dotages .3*; <http://nIeCe.deviantart.com/art/Pastimes-of-their-dotages-3-61484476> [14.10.2007].
- 256. ~nikayla45; *Paper thin*; <http://nikayla45.deviantart.com/art/Paper-thin-19575526> [14.10.2007].
- 257. ~Nikscat; *Bow Tie*; <http://Nikscat.deviantart.com/art/Bow-Tie-21717260> [14.10.2007].
- 258. ~noEYEtoCRY; *People*; <http://noEYEtoCRY.deviantart.com/art/People-63548793> [14.10.2007].
- 259. ~nonsensical; *Gossip*; <http://nonsensical.deviantart.com/art/Gossip-3477998> [14.10.2007].
- 260. ~norganmorr; *I will never age*; <http://norganmorr.deviantart.com/art/I-will-never-age-52393463> [14.10.2007].
- 261. ~NuLux; *Nevada Heat, Refined Taste*; <http://NuLux.deviantart.com/art/Nevada-Heat-Refined-Taste-36566536> [14.10.2007].
- 262. ~nymphoid; *no.057 - karma inducing*; <http://nymphoid.deviantart.com/art/no-057-karma-inducing-66763445> [14.10.2007].
- 263. ~Officer-1BDI; *Sims 2 Jark Shirt Pack*; <http://Officer-1BDI.deviantart.com/art/Sims-2-Jark-Shirt-Pack-21431404> [14.10.2007]
- 264. ~ohtheirony; *elderly controversy*; <http://ohtheirony.deviantart.com/art/elderly-controversy-3649674> [14.10.2007].
- 265. ~omeba; *96 Years Young*; <http://omeba.deviantart.com/art/96-Years-Young-55281250> [14.10.2007].
- 266. ~OmegaRain; *Mundane Intermission Fan Comic*; <http://OmegaRain.deviantart.com/art/Mundane-Intermission-Fan-Comic-37964944> [14.10.2007].
- 267. ~one2many-dolls; *The Old comes back*; <http://one2many-dolls.deviantart.com/art/The-Old-comes-back-21828993> [14.10.2007].
- 268. ~OniUsagi02; *Elderly Sightings*; <http://OniUsagi02.deviantart.com/art/Elderly-Sightings-35008217> [14.10.2007].

A. Klimczuk, *W kreatywnym chaosie. O zróżnicowaniu starości na przykładzie prac społeczności deviantART.com (Inventive Chaos: Art Works of Deviantart.com Community as an Example of Ageing Diversity)*, [in:] H. Jakubowska, A. Raciniewska, Ł. Rogowski (eds.), *Patrząc na starość*, UAM, Poznań 2009, pp. 165-211.

- 269. ~Pastel-Samurai; *Ageing gracefully*; <http://Pastel-Samurai.deviantart.com/art/Ageing-gracefully-59661541> [14.10.2007].
- 270. ~Pastel-Samurai; *Spirit of the forest*; <http://Pastel-Samurai.deviantart.com/art/Spirit-of-the-forest-59658867> [14.10.2007].
- 271. ~patheticastic; *Oh dear.*; <http://patheticastic.deviantart.com/art/Oh-dear-60399852> [14.10.2007].
- 272. ~peachy-pebbles; *Violet portrait 2*; <http://peachy-pebbles.deviantart.com/art/Violet-portrait-2-43440333> [14.10.2007].
- 273. ~peachy-pebbles; *violet portrait*; <http://peachy-pebbles.deviantart.com/art/violet-portrait-43378903> [14.10.2007].
- 274. ~phantom42; *waiting for everyone else.*; <http://phantom42.deviantart.com/art/waiting-for-everyone-else-50804042> [14.10.2007].
- 275. ~Photo-Moe; *On the car-boot-sale*; <http://Photo-Moe.deviantart.com/art/On-the-car-boot-sale-18553694> [14.10.2007]
- 276. ~piscesgobi3; *My World*; <http://piscesgobi3.deviantart.com/art/My-World-37931183> [14.10.2007].
- 277. ~Pistol-Whipped-Sar; *Aged mind, fine like old wine*; <http://Pistol-Whipped-Sar.deviantart.com/art/Aged-mind-fine-like-old-wine-14251077> [14.10.2007].
- 278. ~Pluckinthaguitarra; *Carnage*; <http://Pluckinthaguitarra.deviantart.com/art/Carnage-56083513> [14.10.2007].
- 279. ~PoorTom; *Slip*; <http://PoorTom.deviantart.com/art/Slip-21765854> [14.10.2007].
- 280. ~powermetalwonder; *Feed the pigeons...*;
<http://powermetalwonder.deviantart.com/art/Feed-the-pigeons-25762480> [14.10.2007].
- 281. ~PreyingDantis; *Grandparents*; <http://PreyingDantis.deviantart.com/art/Grandparents-13456832> [14.10.2007].
- 282. ~Princess-Stephanie; *Marriage it Does Last*; <http://Princess-Stephanie.deviantart.com/art/Marriage-it-Does-Last-54313516> [14.10.2007].
- 283. ~priznit; *Morning Shave*; <http://priznit.deviantart.com/art/Morning-Shave-63170457> [14.10.2007].
- 284. ~Quezzi; *Pwnd J00 I*; <http://Quezzi.deviantart.com/art/Pwnd-J00-1-9507196> [14.10.2007].

A. Klimczuk, *W kreatywnym chaosie. O zróżnicowaniu starości na przykładzie prac społeczności deviantART.com (Inventive Chaos: Art Works of Deviantart.com Community as an Example of Ageing Diversity)*, [in:] H. Jakubowska, A. Raciniewska, Ł. Rogowski (eds.), *Patrząc na starość*, UAM, Poznań 2009, pp. 165-211.

- 285. ~racecar-racecar; *Am I childish?*; <http://racecar-racecar.deviantart.com/art/quot-Am-I-childish-quot-23258482> [14.10.2007].
- 286. ~rainninshadow; *By Joe*; <http://rainninshadow.deviantart.com/art/By-Joe-31031448> [14.10.2007].
- 287. ~RainShomet; *The elderly*; <http://RainShomet.deviantart.com/art/The-elderly-59612887> [14.10.2007].
- 288. ~RARE-Kids-AB; *September Doodles 01*; <http://RARE-Kids-AB.deviantart.com/art/September-Doodles-01-40033570> [14.10.2007].
- 289. ~rdevill; *Time segment*; <http://rdevill.deviantart.com/art/Time-segment-20316421> [14.10.2007].
- 290. ~Reymonkey; *Time's Librarian*; <http://Reymonkey.deviantart.com/art/Time-s-Librarian-24737591> [14.10.2007].
- 291. ~rinnywee; *Resting*; <http://rinnywee.deviantart.com/art/Resting-3519321> [14.10.2007].
- 292. ~rjd2ster; *Urgent care...*; <http://rjd2ster.deviantart.com/art/Urgent-care-48517830> [14.10.2007].
- 293. ~rlgphoto; *Tired of standing*; <http://rlgphoto.deviantart.com/art/Tired-of-standing-15637445> [14.10.2007].
- 294. ~Roel9; *My Great Aunt*; <http://Roel9.deviantart.com/art/My-Great-Aunt-61278971> [14.10.2007].
- 295. ~SageHaiti; *Crazy Cat Lady*; <http://SageHaiti.deviantart.com/art/Crazy-Cat-Lady-51405124> [14.10.2007].
- 296. ~Sai-Kotick; *Lola 6: To Weep For Lolo*; <http://Sai-Kotick.deviantart.com/art/Lola-6-To-Weep-For-Lolo-28317075> [14.10.2007].
- 297. ~samta; *He Got Served*; <http://samta.deviantart.com/art/He-Got-Served-7247607> [14.10.2007]
- 298. ~Sardanapalus; *intergalactic humanoid tsunami*; <http://Sardanapalus.deviantart.com/art/intergalactic-humanoid-tsunami-56022395> [14.10.2007]
- 299. ~SariShiri; *History Collides*; <http://SariShiri.deviantart.com/art/History-Collides-19560642> [14.10.2007].
- 300. ~Sazee; *What has love become?*; <http://Sazee.deviantart.com/art/What-has-love-become-53195969> [14.10.2007]

A. Klimczuk, *W kreatywnym chaosie. O zróżnicowaniu starości na przykładzie prac społeczności deviantART.com (Inventive Chaos: Art Works of Deviantart.com Community as an Example of Ageing Diversity)*, [in:] H. Jakubowska, A. Raciniewska, Ł. Rogowski (eds.), *Patrząc na starość*, UAM, Poznań 2009, pp. 165-211.

- 301. ~SeAn-MX; *Teacher of Life*; <http://SeAn-MX.deviantart.com/art/Teacher-of-Life-18646232> [14.10.2007].
- 302. ~sees2moons; *Papa*; <http://sees2moons.deviantart.com/art/Papa-27625904> [14.10.2007].
- 303. ~segglehellet; *Happy Industrials 3.*; <http://segglehellet.deviantart.com/art/Happy-Industrials-3-52649005> [14.10.2007].
- 304. ~selderaya; *Portrait of an elderly man*; <http://selderaya.deviantart.com/art/Portrait-of-an-elderly-man-42338714> [14.10.2007].
- 305. ~Sepulchrave; *Three Old Dears*; <http://Sepulchrave.deviantart.com/art/Three-Old-Dears-39028629> [14.10.2007].
- 306. ~Serpents-and-Daggers; *The Ants Go Marching*; <http://Serpents-and-Daggers.deviantart.com/art/The-Ants-Go-Marching-52255707> [14.10.2007].
- 307. ~severed-heads; *Elderly Insect*; <http://severed-heads.deviantart.com/art/Elderly-Insect-6064550> [14.10.2007].
- 308. ~shandle; *Safe Oot, Safe In*; <http://shandle.deviantart.com/art/Safe-Oot-Safe-In-43196560> [14.10.2007].
- 309. ~shandle; *Stairway to Heaven*; <http://shandle.deviantart.com/art/Stairway-to-Heaven-45741050> [14.10.2007].
- 310. ~shehopes; *the mask*; <http://shehopes.deviantart.com/art/the-mask-54753202> [14.10.2007]
- 311. ~shelvis; *mummu*; <http://shelvis.deviantart.com/art/mummu-2615710> [14.10.2007].
- 312. ~sherikte; *living in the past*; <http://sherikte.deviantart.com/art/living-in-the-past-30643949> [14.10.2007].
- 313. ~shi0n; *Old People and Mobiles*; <http://shi0n.deviantart.com/art/Old-People-and-Mobiles-58681027> [14.10.2007].
- 314. ~shinkei-dantei; *Age*; <http://shinkei-dantei.deviantart.com/art/Age-45444729> [14.10.2007]
- 315. ~Singularity001; *The Elder*; <http://Singularity001.deviantart.com/art/The-Elder-16234519> [14.10.2007].
- 316. ~Siyena; *Aksakalli Dede*; <http://Siyena.deviantart.com/art/Aksakalli-Dede-65628753> [14.10.2007]

A. Klimczuk, *W kreatywnym chaosie. O zróżnicowaniu starości na przykładzie prac społeczności deviantART.com (Inventive Chaos: Art Works of Deviantart.com Community as an Example of Ageing Diversity)*, [in:] H. Jakubowska, A. Raciniewska, Ł. Rogowski (eds.), *Patrząc na starość*, UAM, Poznań 2009, pp. 165-211.

- 317. ~SleepingInsomniac19; *Josh is old*;
<http://SleepingInsomniac19.deviantart.com/art/Josh-is-old-55347247> [14.10.2007].
- 318. ~Smetter; *Galena, KS*; <http://Smetter.deviantart.com/art/Galena-KS-59178071>
[14.10.2007].
- 319. ~Snowflake-ske; *storyboard commercial*; <http://hdandseek.deviantart.com/art/change-41269943> [14.10.2007].
- 320. ~sophiebridgette; *howling bells.*; <http://sophiebridgette.deviantart.com/art/howling-bells-57026306> [14.10.2007]
- 321. ~sparxesplin; *Street begger Barcelona*; <http://sparxesplin.deviantart.com/art/Street-begger-Barcelona-57495869> [14.10.2007].
- 322. ~SpiralArchitect; *anti-elderly*; <http://SpiralArchitect.deviantart.com/art/anti-elderly-48416697> [14.10.2007]
- 323. ~SpiralCow; *siesta*; <http://SpiralCow.deviantart.com/art/siesta-62199891>
[14.10.2007].
- 324. ~sporkychan; *Plaid Man*; <http://sporkychan.deviantart.com/art/Plaid-Man-60692190>
[14.10.2007].
- 325. ~squishy74; *Elderly Chainsaw Juggling*; <http://squishy74.deviantart.com/art/Elderly-Chainsaw-Juggling-48255975> [14.10.2007].
- 326. ~standard-class; *smiles don't age.*; <http://standard-class.deviantart.com/art/smiles-don-t-age-56041698> [14.10.2007].
- 327. ~StarRose17; *OAP Queue*; <http://StarRose17.deviantart.com/art/OAP-Queue-58317411> [14.10.2007].
- 328. ~StephenGrey; *Dont Do Drugs*; <http://StephenGrey.deviantart.com/art/Dont-Do-Drugs-12184873> [14.10.2007]
- 329. ~suemaryo; *Fly me Kite*; <http://suemaryo.deviantart.com/art/Fly-me-Kite-27612079>
[14.10.2007]
- 330. ~Sukeile; *Opera singer*; <http://Sukeile.deviantart.com/art/Opera-singer-36448001>
[14.10.2007].
- 331. ~sunburntchaos; *Me, Myself and I - 4*; <http://sunburntchaos.deviantart.com/art/Me-Myself-and-I-4-54913683> [14.10.2007].
- 332. ~sunzhongshan; *Grandmama*; <http://sunzhongshan.deviantart.com/art/Grandmama-54997123> [14.10.2007].

A. Klimczuk, *W kreatywnym chaosie. O zróżnicowaniu starości na przykładzie prac społeczności deviantART.com (Inventive Chaos: Art Works of Deviantart.com Community as an Example of Ageing Diversity)*, [in:] H. Jakubowska, A. Raciniewska, Ł. Rogowski (eds.), *Patrząc na starość*, UAM, Poznań 2009, pp. 165-211.

333. ~SuperJen; *The Old Couple*; <http://SuperJen.deviantart.com/art/The-Old-Couple-22103710> [14.10.2007].
334. ~Sutton1; *Inner Peace*; <http://Sutton1.deviantart.com/art/Inner-Peace-22733298> [14.10.2007]
335. ~SwayClarus; *My Granma*; <http://SwayClarus.deviantart.com/art/My-Granma-54273170> [14.10.2007].
336. ~synmcb; *In the Park*; <http://synmcb.deviantart.com/art/In-the-Park-21600648> [14.10.2007].
337. ~Talk3talk4; *in True blooded Malaysian*; <http://Talk3talk4.deviantart.com/art/in-True-blooded-Malaysian-61457856> [14.10.2007]
338. ~tardia; *Final Major Project Exhibition*; <http://tardia.deviantart.com/art/Final-Major-Project-Exhibition-59432942> [14.10.2007].
339. ~TasmanianTiger; *OLD DANCING HAPPY ALFRED*; <http://TasmanianTiger.deviantart.com/art/OLD-DANCING-HAPPY-ALFRED-66449179> [14.10.2007].
340. ~Tennessee; *Conversation*; <http://Tennessee.deviantart.com/art/Conversation-64579605> [14.10.2007]
341. ~tessaroo2; *In her eyes*; <http://tessaroo2.deviantart.com/art/In-her-eyes-61784181> [14.10.2007].
342. ~thalassa-mabyn; *John Hospitalized*; <http://thalassa-mabyn.deviantart.com/art/John-Hospitalized-66440850> [14.10.2007].
343. ~thalios; *The Old Suffer Too*; <http://thalios.deviantart.com/art/The-Old-Suffer-Too-451965> [14.10.2007].
344. ~TheDock; *The Dock issue X-2*; <http://TheDock.deviantart.com/art/The-Dock-issue-X-2-39396341> [14.10.2007]
345. ~themysticalone; *History -No. 20-*; <http://themysticalone.deviantart.com/art/History-No-20-27268222> [14.10.2007]
346. ~theorphanage; *Remembrance*; <http://theorphanage.deviantart.com/art/Remembrance-29973624> [14.10.2007]
347. ~TheShelledOne; *Elderly couple statue 1*; <http://TheShelledOne.deviantart.com/art/Elderly-couple-statue-1-25661181> [14.10.2007].

A. Klimczuk, *W kreatywnym chaosie. O zróżnicowaniu starości na przykładzie prac społeczności deviantART.com (Inventive Chaos: Art Works of Deviantart.com Community as an Example of Ageing Diversity)*, [in:] H. Jakubowska, A. Raciniewska, Ł. Rogowski (eds.), *Patrząc na starość*, UAM, Poznań 2009, pp. 165-211.

348. ~TheShelledOne; *Elderly Couple Statue 2*;
<http://TheShelledOne.deviantart.com/art/Elderly-Couple-Statue-2-25661524> [14.10.2007]
349. ~ThisIsDerogatory; *Lone Ranger*; <http://ThisIsDerogatory.deviantart.com/art/Lone-Ranger-7690229> [14.10.2007]
350. ~thooperman; *refugee feet*; <http://thooperman.deviantart.com/art/refugee-feet-15373517> [14.10.2007].
351. ~tikideputy; *the way*; <http://tikideputy.deviantart.com/art/the-way-30833969> [14.10.2007].
352. ~tohubohu; *man One*; <http://tohubohu.deviantart.com/art/quot-man-quot-One-67022640> [14.10.2007]
353. ~tomey; *Pusher robot pushes old people*; <http://tomey.deviantart.com/art/Pusher-robot-pushes-old-people-891550> [14.10.2007]
354. ~totalninja; *dance of the dead 1point1*; <http://totalninja.deviantart.com/art/dance-of-the-dead-1point1-1282756> [14.10.2007].
355. ~trickypink; *Nude Santa 2*; <http://trickypink.deviantart.com/art/Nude-Santa-2-27058432> [14.10.2007]
356. ~TrishTrumpet; *Page Layout*; <http://TrishTrumpet.deviantart.com/art/Page-Layout-35729191> [14.10.2007]
357. ~twinflix; *Birds of a Feather*; <http://twinflix.deviantart.com/art/Birds-of-a-Feather-6781699> [14.10.2007]
358. ~undivineintervention; *Two worlds*;
<http://undivineintervention.deviantart.com/art/Two-worlds-48472584> [14.10.2007]
359. ~ursulav; *The Old Battleaxe*; <http://ursulav.deviantart.com/art/The-Old-Battleaxe-17164865> [14.10.2007]
360. ~v1ntage; *The Stars and Stripes*; <http://v1ntage.deviantart.com/art/The-Stars-and-Stripes-37018046> [14.10.2007]
361. ~venusgospel2007; *Two Elderly Gentlefolk*;
<http://venusgospel2007.deviantart.com/art/Two-Elderly-Gentlefolk-39340725> [14.10.2007]
362. ~vernz; *if youth but knew*; <http://vernz.deviantart.com/art/if-youth-but-knew-9024256> [14.10.2007].
363. ~visionthrumyeyes; *Suckin' the Youth*;
<http://visionthrumyeyes.deviantart.com/art/Suckin-the-Youth-34362698> [14.10.2007]

A. Klimczuk, *W kreatywnym chaosie. O zróżnicowaniu starości na przykładzie prac społeczności deviantART.com (Inventive Chaos: Art Works of Deviantart.com Community as an Example of Ageing Diversity)*, [in:] H. Jakubowska, A. Raciniewska, Ł. Rogowski (eds.), *Patrząc na starość*, UAM, Poznań 2009, pp. 165-211.

- 364. ~wanderer882; *Cory Helps*; <http://wanderer882.deviantart.com/art/Cory-Helps-52537822> [14.10.2007]
- 365. ~wanderingraven; *Lonely Park*; <http://wanderingraven.deviantart.com/art/Lonely-Park-31500707> [14.10.2007].
- 366. ~wasq; *The man, the roses*; <http://wasq.deviantart.com/art/The-man-the-roses-6882469> [14.10.2007]
- 367. ~Weasle3; *Peace Out*; <http://Weasle3.deviantart.com/art/Peace-Out-39730226> [14.10.2007].
- 368. ~weepingrock; *lost in paradise*; <http://weepingrock.deviantart.com/art/lost-in-paradise-56487499> [14.10.2007]
- 369. ~Wicked-Squid; *Rest Home*; <http://Wicked-Squid.deviantart.com/art/Rest-Home-40730295> [14.10.2007]
- 370. ~wolvero; *Makin' a living*; <http://wolvero.deviantart.com/art/Makin-a-living-22977849> [14.10.2007]
- 371. ~x181x; *Open*; <http://x181x.deviantart.com/art/Open-27094342> [14.10.2007]
- 372. ~Xands; *Sedating Nurse v.2*; <http://Xands.deviantart.com/art/Sedating-Nurse-v-2-30660423> [14.10.2007]
- 373. ~xBliss; *Generations*; <http://xBliss.deviantart.com/art/Generations-41129884> [14.10.2007]
- 374. ~xbopeepx; *Growing Pains*; <http://xbopeepx.deviantart.com/art/Growing-Pains-62177887> [14.10.2007]
- 375. ~xbopeepx; *Hold on Tight*; <http://xbopeepx.deviantart.com/art/Hold-on-Tight-62179037> [14.10.2007].
- 376. ~xbopeepx; *Slippers and Pipe*; <http://xbopeepx.deviantart.com/art/Slippers-and-Pipe-62178738> [14.10.2007]
- 377. ~xFeversAndMirrorsx; *Valerie Coughs Up Unicorns.*; <http://xFeversAndMirrorsx.deviantart.com/art/Valerie-Coughs-Up-Unicorns-56597480> [14.10.2007]
- 378. ~XStraightEdgeX23; *Grandmother*; <http://XStraightEdgeX23.deviantart.com/art/Grandmother-32276053> [14.10.2007]
- 379. ~yksin; *finally*; <http://yksin.deviantart.com/art/finally-63396227> [14.10.2007]

A. Klimczuk, *W kreatywnym chaosie. O zróżnicowaniu starości na przykładzie prac społeczności deviantART.com (Inventive Chaos: Art Works of Deviantart.com Community as an Example of Ageing Diversity)*, [in:] H. Jakubowska, A. Raciniewska, Ł. Rogowski (eds.), *Patrząc na starość*, UAM, Poznań 2009, pp. 165-211.

380. ~Yumello; *Maryam*; <http://Yumello.deviantart.com/art/Maryam-58543095>
[14.10.2007]
381. ~Zantonio; *The Elderly*; <http://zantonio.deviantart.com/art/The-Elderly-8278538>
[14.10.2007]
382. ~Zaqari; *Aid*; <http://Zaqari.deviantart.com/art/Aid-53603567> [14.10.2007].
383. ~Zaqari; *Elsie II*; <http://Zaqari.deviantart.com/art/Elsie-II-52994271> [14.10.2007]
384. ~Zaqari; *Rampant Horse St. V*; <http://Zaqari.deviantart.com/art/Rampant-Horse-St-V-57401500> [14.10.2007]
385. =AGenericWolf; *Its a Small World...*; <http://AGenericWolf.deviantart.com/art/Its-a-Small-World-16494173> [14.10.2007].
386. =Alenald; *What's Ebay?*; <http://Alenald.deviantart.com/art/What-s-Ebay-37188266>
[14.10.2007].
387. =ameinias; *standing up straight*; <http://ameinias.deviantart.com/art/standing-up-straight-57207691> [14.10.2007].
388. =FantasyStock; *Army Chief Warrant Officer 2*;
<http://FantasyStock.deviantart.com/art/Army-Chief-Warrant-Officer-2-57134780>
[14.10.2007].
389. =hitokirivader; *Technical Billy Buddies*;
<http://hitokirivader.deviantart.com/art/Technical-Billy-Buddies-27937274> [14.10.2007].
390. =LittleOutrage; *her face*; <http://LittleOutrage.deviantart.com/art/her-face-55561430>
[14.10.2007].
391. =Phoenixcrying; *The Generation*; <http://Phoenixcrying.deviantart.com/art/The-Generation-37653512> [14.10.2007].
392. =recklesslibertine; *All You Need Is Love*;
<http://recklesslibertine.deviantart.com/art/All-You-Need-Is-Love-38957935> [14.10.2007].
393. =recklesslibertine; *Changing Times*;
<http://recklesslibertine.deviantart.com/art/Changing-Times-39624247> [14.10.2007].
394. =recklesslibertine; *Hell On Wheels*; <http://recklesslibertine.deviantart.com/art/Hell-On-Wheels-32461174> [14.10.2007].
395. =recklesslibertine; *IBetYouLookGoodOnTheDanceFloor*;
<http://recklesslibertine.deviantart.com/art/IBetYouLookGoodOnTheDanceFloor-33855107>
[14.10.2007].

A. Klimczuk, *W kreatywnym chaosie. O zróżnicowaniu starości na przykładzie prac społeczności deviantART.com (Inventive Chaos: Art Works of Deviantart.com Community as an Example of Ageing Diversity)*, [in:] H. Jakubowska, A. Raciniewska, Ł. Rogowski (eds.), *Patrząc na starość*, UAM, Poznań 2009, pp. 165-211.

396. =recklesslibertine; *Not Enough Hours In A Life*;

<http://recklesslibertine.deviantart.com/art/Not-Enough-Hours-In-A-Life-46077818>

[14.10.2007].

397. =recklesslibertine; *One Life's Story*; <http://recklesslibertine.deviantart.com/art/One-Life-s-Story-28252952> [14.10.2007].

398. =recklesslibertine; *The Shopkeeper*; <http://recklesslibertine.deviantart.com/art/The-Shopkeeper-31108622> [14.10.2007].

399. =RyanKinnaird; *Frequency Fighter*;

<http://RyanKinnaird.deviantart.com/art/Frequency-Fighter-52502030> [14.10.2007].

400. =Super-Munkyboy; *Birfdays card for Kerry*; [http://Super-](http://Super-Munkyboy.deviantart.com/art/Birfdays-card-for-Kerry-21022101)

[Munkyboy.deviantart.com/art/Birfdays-card-for-Kerry-21022101](http://Super-Munkyboy.deviantart.com/art/Birfdays-card-for-Kerry-21022101) [14.10.2007].

401. =TheRevolutionX; *Life: the infinite rythem*;

<http://TheRevolutionX.deviantart.com/art/Life-the-infinite-rythem-66238288> [14.10.2007]